

Telegraful Român

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMANE DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU
ȘI AL EPISCOPIILOR CLUJ ȘI ORADEA

Abonamentul
pentru parohii cl. I Lei 40; cl. II Lei 30; cl. III Lei 25. Particulari Lei 25. Autorități și străinătate Lei 50. De sprijin Lei 75. Pentru America 10 Dolari.

Articolele și corespondența
se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se inapoiază. — Scrisorile nefrancate se retuză.

Prețul inserțiunilor
un cm.² 60 Bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai Nr. 35.

Scurt popas sărbătoresc la o zi mare

Cincizeci de ani de slujire în Biserica a I. P. S. Sale
Dr. Nicolae Bălan Mitropolitul Ardealului

Știu, sînt convins că numeroșii colaboratori din imediata apropiere a I. P. S. Sale vor fixa pentru viitorime figura marelui Arhiepiscop, cu scrisul lor obiectiv și cu alese cuvinte de prețuire, cum de altfel se și cuvine la un asemenea popas sărbătoresc.

Pentru că I. P. S. Nicolae Mitropolitul Ardealului cînd eram student la Sibiu mi-a fost profesor, iar mai tîrziu timp de 28 ani, Mitropolitul meu, să-mi fie îngăduit să mă alătur și eu celor ce cinstesc această sărbătoare a Bisericii Ortodoxe Romîne din Ardeal, să pun și eu o floriceică în frumosul buchet ce i se va prezenta în acea zi.

În septembrie 1905 cînd s-a prezentat la cursurile noastre, era un tînr, frumos la înfățișare, modest, avînd un dar de a preda excepțional. Chiar de atunci am început să-l iubim și să-l prețuim. Orele sale de Teologie sistematică erau așteptate cu mult interes din partea noastră. Cu fiecare zi prețuirea noastră pentru tînrul profesor Dr. Nicolae Bălan creștea și se întărea. După un timp, noi am ajuns proști în ogorul Bisericii din Ardeal, dar nu ne-am înstrăinat de profesorul nostru, îi purtam aceeași dragoste și deosebită stimă. Așa se face că în toamna anului 1919, cînd se făceau preparativele pentru alegerea de Mitropolit la Sibiu și apoi în februarie 1920, cînd a fost ales, noi foștii săi studenți am devenit însufleșiți propagandiști în mijlocul Clerului și credincioșilor noștri, pentru alegerea sa. Această alegere a dat mult de gîndit bisericaniilor și intelectualilor din Ardeal, după ce, în anii din urmă, Biserica din Ardeal, trecuse prin o scurtă, dar dureroasă, tragedie. Ochii tuturor erau așintii asupra

tînrului și luminatului profesor de la Sibiu, pe care l-au și ales cu mare însufleșire ca Mitropolit al lor. Nădejdi mari

se legau de nou alesul Mitropolit, nu numai dincolo de munți ci și în România mîmă. Și aceste nădejdi acum după 15 ani de dascălie și 35 ani de arhierie, constatăm cu deplină satisfacție că s-au realizat peste toate așteptările. După alegere, s-a prezentat Sfîntului Sinod la București, iar la reîntoarcerea sa spre Sibiu, în gara Rîmnicul Vilcii — ne povestea Inalt Prea Sfințitul și Prea Fericitul Justinian Patriarhul Romîniei, — un grup de proști și

și credincioși, între care se găsea și Ioan Marina, actualul Patriarh al Romîniei, l-au întîmpinat, l-au bineventat și felicitat, dorindu-i Arhipăstorire rodnică și îndelungată.

Ca profesor de Teologie s-a impus prin bunătatea, seriozitatea, iubirea de oameni și concepțiile sale teologice superioare. În timp foarte scurt pe dinamicul profesor Dr. Nicolae Bălan numai strădania sa, în legătură cu catedra de dascăl theologhicesc nu-l mai satisfăcea. În 1907 a înființat și redactat, pe atunci, vestita „Revista Teologică”, care a devenit o tribună a Sfintei noastre Ortodoxii. Pe lîngă preocupările sale teologice, îl pasiona în mare măsură soarta Neamului. Cunoaștem și admirăm riscul la care s-a expus în noembrie 1918, cînd puternicul imperiu Habsburgic trosnea din toate încheieturile sale și cînd distinsul profesor de la Sibiu, a trecut munții în calitate de crainic al Romînilor transilvăneni. După această istorică și cutezătoare expediție, dragostea Romînilor de pretutindenea față de îndrăznețul profesor crescuse enorm. Tot atîtea pricini, care adăugate excepționalelor sale calități, l-au impus atenției Clerului și credincioșilor, care în unanimitate, susțineau — fără rezerve — că „un asemenea Arhiepiscop ne trebuie nouă”.

În calitatea sa de Mitropolit al Ardealului și-a formulat un program vast, adecuat împrejurărilor pe care le impunea unirea cea mare a Romînilor, program, pe care l-a realizat, spre cinstea I. P. S. Sale și spre bucuria Bisericii. Desele vizitațiuni canonice și sfințiri de biserici ce a întreprins cu elanul tineresc și dinamic al Inalt Prea Sfinției Sale, l-au făcut cunoscut și păturei largi a țărânilor din Ardeal precum și minerilor din Valea Jiului, în mijlocul cărora s-a prezentat, cu prestața și prestigiul de atunci a Inalt Prea Sfinției Sale, pentru prima oară în 16 septembrie 1923, la sfințirea bisericii din Vulcan unde păstora

Casa părintească a I. P. S. Nicolae

autorul acestui portret, care cu timpul a ajuns Mitropolit în Iași vizitați în 1918 de Inalt Prea Sfinția Sa și unde se silește din toate puterile cu care l-a înzestrat bunul Dumnezeu să slujească cu devotament și să ducă cu cinste și sfințenie tradiția de luptă și de misionarism a antecesorilor săi, marilor Mitropoliți „pe scaunul Moldovei șezători“, și să facă bucurie și dascălului său de teologie.

Indată ce s-a instalat, — la Rusaliile anului 1920, — s-a preocupat în chip deosebit de promovarea culturii teologice a Clerului Ardelean și de bunăstarea poporului. Ne este cunoscută tuturor pleiada de tineri silitori la învățătură, trimiși de Mitropolitul Nicolae la studii în diferitele Universități din străinătate, care reîntorși la Sibiu au fost așezați în posturi de răspundere, unii Episcopi în Ardeal, alții profesori de Teologie, care și astăzi sînt o podoabă a Erarhiei și Institutelor noastre Teologice de grad Universitar de la Sibiu și București.

Cu ajutorul acestor tineri bine pregătiți a început să tipărească cărți teologice de specialitate, lucru prin care Mitropolia Ardealului s-a impus în întreaga Ortodoxie. Și eu, „mai micul Apostolilor“ sînt ieșit dintre ucenicii și elevii Mitropolitului Nicolae.

„A aprins darul lui Dumnezeu“ (II Tim. 1, 6) în sufletul Clerului său. A luptat o viață întreagă pentru Biserică și Neam și iată-l astăzi încununat cu recunoștința întregii noastre Biserici Ortodoxe „pentru că s-a luptat după lege“. (II Tim. 2, 5). Din tinerețele sale a fost pasionat de demnitatea și luminarea Clerului, de consolidarea prestigiului Bisericii noastre Sfinte și de bunăstarea poporului, din care și-a făcut deziderate călăuzitoare în viața Inalt Prea Sfinției Sale, de misionar al lui Hristos. „S-a arătat, înaintea lui Dumnezeu și a Neamului, lucrător nerușinat, drept îndreptînd cuvîntul adevărului“. (II Tim. 2, 15). „A propovedit cuvîntul cu vreme și fără vreme... a îndemnat cu toată îndelunga răbdare și cu învățătură“. (II Tim. 4, 2).

Și acum cînd a ajuns la această vîr-

stă patriarhală (73 ani de viață), iubit și prețuit în întreaga Biserică, poate spune cu conștiința împăcată că „darul ce a fost întru el nu a fost zadarnic“, și poate constata cu satisfacție că „lupta cea bună s-a luptat, călătoria a săvîrșit, credința a păzit pentru care i s-a gătit cununa dreptății, pe care o va primi de la Domnul judecătorul cel drept, în ziua aceea“. (II Tim. 4, 7, 8), zi pe care stimătorii Inalt Prea Sfinției Sale o dorim cît mai îndepărtată, pentru binele Bisericii și pentru bucuria noastră.

În acest timp de rodnică propovăduire, în de Dumnezeu păzita Mitropolie a Ardealului, a îndreptat cele ce au lipsit și a așezat prin orașe și sate preoți, convinși luptători pentru Hristos și Evanghelia Sa, (Tit. 1, 5) pre care, — în bună parte, — în vestita școală teologică de la Sibiu, tot Inalt Prea Sfinția Sa, cu alți profesori și ei de o înaltă valoare culturală i-a pregătit și i-a înzestrat cu focul dragostei pentru Hristos și cu aleasă rîvnă pentru casa lui Dumnezeu „care este sfîntă“. „De evanghelia lui Hristos nu s-a rușinat, avînd neclintită nădejde în puterea lui Dumnezeu, care este spre mîntuire tot celui ce crede“. (Rom. 1, 16). De interesele poporului nu s-a înstrăinat, ci a slujit lui cu toată căldura sufletului său. În

t oate împrejurările „s-a dat pe sine însuși pildă de fapte bune“. (Tit. 2, 7). Ne-a învățat și ne-a asigurat că: „Cerul și pămîntul vor trece dar cuvintele Mele nu vor trece“ (Mat. 24, 35). Toate acestea le-a făcut, mergînd cu încredere către scopul ce urmărea, pentru că era adînc convins că: „cele ce nu sînt cu puțință la oameni sînt cu puțință la Dumnezeu“, (Luca 18, 27) care i-a ajutat să devină dascăl și luminător al Bisericii, bun și trudnic slujitor al Neamului.

Două au fost idealurile care i-au încălzit sufletul său pentru o cît mai rodnică misiune și anume: Unirea cea mare de la 1 decembrie 1918 și revenirea fraților noștri foști greco-catolici la sînul Bisericii noastre strămoșești, care i-a așteptat 250 ani. În octombrie 1948, cînd după o pribegie sterilă de un sfert de mileniu, acești frați au revenit în Biserica Ortodoxă, ca „toți una să fie“ și să fie „o turmă și un păstor“, l-am văzut satisfăcut și mulțumit că s-a închis și această rană din trupul Neamului nostru românesc și a Bisericii Ortodoxe Romîne. A văzut cu ochii realizarea acestor idealuri, cele mai importante și mai scumpe tuturor romînilor.

În noua ordine socială nu s-a rupt de poporul pe care l-a iubit și l-a slujit, a mers cu el pe drumul luminos al luptei pentru apărarea păcii. Atitudinea pilduitoare a Inalt Prea Sfinției Sale pentru pace a fost apreciată și răsplătită de Președintele Marei Adunări Naționale, care l-a decorat cu un înalt ordin.

De încheiere rugăm pre Dumnezeu milelor: „Înfi pomeniște Doamne pre Inalt Prea Sfințitul Arhiepiscopul și Mitropolitul Nicolae, pe carele îl dăruiește sfintelor Tale Biserici, în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept îndreptînd cuvîntul adevărului Tău“.

† SEBASTIAN
Mitropolitul Moldovei și Sucevei

NUNTA DE AUR

Cei ce se căsătoresc și-s blagosloviți de Dumnezeu cu viață îndelungată și fericită, la douăzeci și cinci de ani de căsnicie își prăznuiesc nunta de argint, iar la cincizeci de ani, nunta de aur. Așa că la o jumătate de veac de când Inalt Prea Sfințitul nostru Mitropolit Nicolae s-a logodit cu Biserica lui Dumnezeu celui viu — putem vorbi de nunta de aur a Inalt Prea Sfinției Sale. Numărătoarea anilor însă nu o facem dela hirotonirea „mirelui“ ci din ziua de 1/14 August 1905, când tânărul Doctor în teologie Nicolae Bălan a intrat în Biserica luptătoare, chemat fiind de Consiliul Arhiepiscopesc din Sibiu la catedra de Dogmatică, Apologetică și Morală a Institutului Teologic Andreian.

Deci, tânărul profesor (de douăzeci și trei de ani) nu era preot. Avea totuși o parohie și un amvon. Parohia o alcătuiau clericii cari se pregăteau pentru misiunea sfântă a preoției ortodoxe, iar amvonul era catedra de pe care învățatul dascăl va propovedui zilnic, cu prestigiul temeinicei sale pregătiri științifice și cu o cuceritoare însuflețire, Evanghelia Domnului și evanghelia neamului.

În curînd (1907), prin înființarea „Revistei Teologice“, își înalță amvonul și mai sus, ca propoveduirea să i se audă mai departe și-și mărește parohia prin oastea cetitorilor din Ardeal ca și de dincolo de Munți, cari așteptau lunar, cu o justificată nerăbdare, noul „organ pentru știința și viața bisericească“ dela Sibiu.

Din aceiași pasiune misionară au răsărit apoi cărțile publicate în „Biblioteca bunului păstor“, ca și „Gazeta poporului“, pe care profesorul Dr. Nicolae Bălan o întemeiază în 1918 împreună cu bunii săi prieteni Dr. S. Dragomir și Dr. I. Broșu. În coloanele acestei gazete întemeietorul ei s-a vădit a fi ceiace fusese și pînă atunci și ceea ce avea să rămînă toată viața: „preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet“.

Odată cu sfîrșitul celui dintîi război mondial a murit și monarhia habsburgică. A murit și s-a îngropat. Din mormîntul ei a răsărit unitatea neamului, robii și martirizat atîtea veacuri de-a rîndul. Din lupta eroică pentru această unitate a poporului român de dincoace de Carpați profesorul Dr. Nicolae Bălan își are partea sa de vrednicie. Și spunînd acest lucru nu ne gîndim numai la lupta purtată de el cu „sabiă duhului“ care este cuvîntul rostit sau scris, ci mai ales la drumul dramatic pe care același profesor l-a făcut de la Sibiu la Iași și la Giurgiu, în a doua jumătate a lunii Noiembrie 1918.

Drumul acesta este fapta cea mare cu care „mirele“ nostru și-a încheiat înființarea parte a vieții sale.

După ce s-a așezat pacea, Transilvania Ortodoxă, își aștepta în atmosferă

de viață nouă pe noul ei mitropolit. Re-prezentanții clerului și poporului credincios întruniți la Sibiu în 14/23 Februarie 1920 n-aveau să se pricească prea mult pînă să găsească pe cel mai vrednic să șadă pe scaunul încărcat de slavă al mitropolitului Andrei Șaguna. Toți se gîndeau la un singur om: la profesorul de teologie Dr. Nicolae Bălan, hirotonit întru preot cu cîteva luni înainte. De aceea l-au ales cu însuflețirea inimilor și cu unanimitatea voturilor, spre bucuria întregii obști din Ardel, Banat, Crișana și Maramureș.

Ziua bună se cunoaște de dimineață. Vorba din bătrîni n-a rămas de rușine nici de astă dată. Dimpotrivă, rar s-a arătat mai încărcată de adevăr. Fiindcă rar s-a pomenit o viață de ierarh care să fi depășit în măsură mai mare cele mai optimiste așteptări, cum le-a depășit Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae.

Acum începea a doua parte a vieții „mirelui“ nostru iubit, iar pentru sfînta noastră Biserică Ortodoxă Romînă din Ardeal (numai din Ardeal?) începea o epocă de mărire și înălțare, cu care nu se putea asemăna decît doar cea din veacul trecut de sub slăvitul Mitropolit Andrei. Sub cîrmuirea noului arhipăstor al Transilvaniei totul se înnoiește în Biserică. Se înnoiește lucrarea de îndrumare a centrului metropolitan, se înnoiește școala teologică și profesorii ei, se înnoiește clerul, se înnoiește presa bisericească, se înnoiește literatura teologică, se înnoiește metoda de păstorire a credincioșilor, se înnoiește catehizația tineretului, se înnoiește predica. Incetul cu incetul toată viața religioasă se înviorează. Prin arterele cam sclerozate ale bunelor instituții șaguniene prinde a circula tot mai vioi sîngele tineresc. Și prin așezămintele înființate din nou, la fel. Duhul Sfînt suflă tot mai înțefit, aprinzînd în inima preoțimii tot mai via pasiune misionară, iar în inimile credincioșilor tot mai nestăpînită sete de a-și îndrepta și de a-și sfinți viața prin învățatura și prin darurile Bisericii propoveduite și împărtășite de strădalnicii Ei slujitori.

Noua viață religioasă nu svicnește numai în inimi, ci se întrupează și în monumente arhitectonice: în biserici și școli, în mănăstiri și schituri și în cămine culturale. E o adevărată întrecere în vrednicia de a zidi case Domnului și culturii poporului, la orașe și sate de-o potrivă. E greu să alegem: ce să pomenim și ce să lăsăm neamintit, căci pomelnicul e lung. Un lucru e sigur: toate casele durate și închinete într-un fel sau într-altul lui Dumnezeu în Arhiepiscopia de Alba-Iulia și Sibiu de treizeci și cinci ani încoace au fost inițiate, îndrumate sau chiar controlate direct pînă în amănunte de mintea cuprinzătoare și de ochiul neadormit al

Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae. Prin sutele de locașuri de rugă sau de case ale luminii zidite din temelie sau înnoite măcar în acest timp Inalt Prea Sfinția Sa ca și poporul credincios a adus jertfă de mulțumită Părintelui ceresc pentru miostivirea de a ne fi adunat pe toți la olaltă, lîngă sînul cel cald al aceleiași mame. Aceasta este semnificația adevărată a pădurii de biserici răsărite la sate și orașe după primul război mondial în Arhiepiscopia Sibiului, de altfel ca și în celelalte părți ale țării.

Ce popor minunat! Cum scapă de război, s-apucă să înalțe biserici Impăratului păcii.

În acest timp de zdroabă pentru înnoirea vieții bisericești din Ardeal Inalt Prea Sfinția Sa și-a făcut totuși răgaz să ia parte la toate evenimentele mari petrecute în Biserica romînească sau în viața națională a întregului popor romînesc. Dar nu ca simplu spectator. Ci totdeauna luptînd pe baricade. Știa că: „Impărăția lui Dumnezeu se ia cu năvală“ (Matei 11, 12) Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae voia și voiește ca viața noastră ortodoxă să-și păstreze caracterul ei romînesc și viața noastră națională să-și păstreze caracterul ei ortodox. În colo să fim cu ochii deschiși către toate posibilitățile de propășire și desăvîrșire, ca unii ce sîntem zidiți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

De unde această trezvie neadormită, această înțelepciune prevăzătoare și această energie rar întîlnită cu care Inalt Prea Sfinția Sa face atîtea lucruri mari? Întrebarea e firească și răspunsul la îndemîna oricui: dela Vistierul bunătăților, dela Tatăl cel ceresc, care l-a binecuvîntat din pruncie cu o cunună de virtuți și cu condiții de viață în cari „alesul“ putea „crește“ ocrotit de veșnica grijă a a părinților săi — preotul Vasile și preoteasa Maria — și mai ales a iubitului său bunic Nicolae Bălan, notar în Blașfalăul de Sus, pînă la „starea bărbatului desăvîrșit“. (Efeseni 4, 13). Din această cunună ies la iveală prin frumusețea lor și buna lor mireasmă virtuțile de temelie ale evangheliei lui Hristos: iubirea de Dumnezeu și iubirea de frate, cari nasc apoi nădejdea nezdruncinată că „celor ce iubesc pe Dumnezeu... toate li se lucrează spre bine“ [Rom. 8, 28]. În aceste virtuți găsim obîrșia acelei clasice măsuri care e semnul distinctiv al uriașei personalități a Mitropolitului Nicolae.

Oridecîte ori mă duc la Sibiu și am bucuria să fiu găzduit de Inalt Prea Sfinția Sa în camera de oaspeți nu uit nici odată să zăbovesc cu privirea asupra colecției de fotografii cari înfățișează într-un fel de „cărare pe scurt“ pe Mitropolitul nostru la diferite vîrste, începînd cu cea de licean pînă la cea de urmaș al lui Șaguna. Asupra oricăreia dintre fotografiile mă opresc cu ochii, rămîn cu aceiași impresie pe care fi-o face un om măsurat,

Luceafăr al Ortodoxiei

DREPT aceea, mă și străduiesc să am față de
Dumnezeu și de oameni, un cuget pururea fără vină*,
F. Ap. XXIV, 16.

Sărbătorim cu inimă plină de bucurie cu dragoste de mai tânăr frate întru Hristos, pe Inalt Prea Sfințitul Nicolae Mitropolitul Ardealului, care înscrie în viața Inalt Prea Sfinției Sale 50 de ani de muncă rodnică în ogorul Bisericii Ortodoxe, spre cinstea Bisericii Ortodoxe Române și a poporului nostru.

Sunt cincizeci de ani de frământări, lupte și victorii prin care trecând, Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al lăsat, asemenea unui luceafăr, urme luminoase și nepieritoare. Vorbesc pentru acestea faptele mari ale Bisericii Ortodoxe Române și ale poporului nostru, în slujba cărora Venerabilul Mitropolit dela Sibiu și vrednic urmaș al lui Șaguna și-a pus nedesmințit toată energia, pregătirea culturală și înțelepciunea,

Personalitatea Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae a apărut în viața Bisericii și a poporului nostru măreață, puternică, ridicată din glia sănătoasă a maselor populare și nimic din ceea ce a întunecat chipul altora, nu a umbrat figura de luptător pentru Biserica lui Hristos și pentru ridicarea poporului, „Noi suntem

ridicați din popor — mărturisește Inalt Prea Sfințitul Nicolae. Pentru poporul nostru trăim și pentru el muncim, împrós pătîndu-ne mereu forțele din izvorul nestovit al bogăției sufletului lui“.

Chemat de foarte tânăr în corpul didactic universitar și apoi la numai 38 de ani urmaș în scaunul vestitului Andrei Șaguna, Inalt Prea Sfințitul Nicolae este animat de cele mai înalte sentimente democratice, de ridicarea poporului trudit.

Democrat în convingerile sale, Inalt Prea Sfințitul Nicolae s-a dovedit un păstrător al buneii tradiții „numai dacă ea nu este o piedecă în calea progresului astăzi, și nu va fi nici mîine, ci venind din trecut își răsfrînge razele ei binefăcătoare și asupra prezentului“.

Consecvent luptător pentru unitatea credinței întru Hristos a poporului român, Inalt Prea Sfințitul Nicolae a văzut în actul de „unire“ al Habsburgilor, Vaticanului și iezuiților o samavolnicie și și-a mărturisit neînfricat convingerea „că opera aceasta artificială, făcută cu sila, se va desființa“, ceea ce s-a și împlinit în 1948, cînd libertățile noastre religioase au intrat

în făgașul cel adevărat. L-am văzut atunci pe Venerabilul Înfi stăfător al Ardealului la Alba-Iulia îmbrățișînd cu o dragoste de părinte care-și vede fiii la acelaș altar, pe cei risipiți adunați în una și aceeaș Biserică a lui Hristos Domnul păcii. Visul pentru care luptase cu forțe sporite, zeci de ani în șir, devenise realitate numai într-un regim cu adevărat democratic, cînd dispăruse de pe pămîntul Patriei noastre instituții medievale, care finuseră în întunec viața unui popor ce nu și-a renegat niciodată „credințele sufletului său, sau mormintele părinților săi, care sunt legate de glia pe care ne-am desfășurat în durere viața noastră pe acest pămînt“.

Plin de demnitate ca Ierarh, ajutînd cu dărnicie fii de plugari sau de muncitori ca să ajungă pînd pe cele mai înalte trepte ale vieții sociale și culturale, impunînd o disciplină corectă clerului pe care l-a îndrumat cu scrisul și cu fapta, păstrînd raporturi corecte și demne cu reprezentanții celorlalte culte din țara noastră, apreciat peste hotare de personalități bisericesti și oameni de știință, Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Ardealului, în cei cincizeci de ani de activitate în ogorul Bisericii lui Hristos, s-a condus de dorința de a ridica poporul pe care l-a păstorit și de a păstra neatins tezaurul de credință pe care ni l-au lăsat Sfinții Părinți și întreaga Tradiție Ortodoxă.

Marile reforme de după 23 august 1944 l-au găsit pe Inalt Prea Sfințitul Nicolae alături de popor. N-a fost act de covîrșitoare importanță pentru poporul și viața Statului nostru, în care Mitropolitul Nicolae al Ardealului să nu fi sprijinit cu prestigiul și cu dragostea sa întru împlinirea reformelor sociale pentru ridicarea celor mulți și obidiți.

Personalitate teologică de largi orizonturi, luptător pentru drepturile poporului din mijlocul căruia s-a ridicat, Ierarh plin de demnitate și mult respectat, mobilizator al forțelor populare românești din Patrie și de peste hotare, la o vîrstă destul de înaintată, Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae este și astăzi un strălucitor reprezentant al Ortodoxiei, o energie inepuizabilă pentru împlinirea idealurilor democratice ale poporului nostru, un luptător neînfricat pentru pacea a toată lumea, pentru progres și democrație.

La împlinirea a cincizeci de ani de activitate strălucitoare în slujba Bisericii lui Hristos și a Patriei noastre scumpe, dorim din toată inima Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Ardealului ani mulți, plini de sănătate și pace.

† NICOLAE
Episcopul Clujului

† VALERIAN
Episcop Ortodox Român al Oradiei

chibzuit și hotărît, care știe de unde vine, pe ce cale să apuce și cum să umble, ca să ajungă acolo unde vrea. Măsură în toate: în gîndire, în vorbă, în faptă, în mers, în port, în finută — iată puterea cu care Inalt Prea Sfinția Sa și-a fost pedagog sieși și tuturor celor ce au dorit și doresc să învețe ceva dela Inalt Prea Sfinția Sa.

Nu l-am văzut niciodată grăbit. Știe că de cele mai multe ori graba strică treaba. Dar nici zăbavnice nu l-am văzut niciodată. De aceea niciodată n-a scăpat trenul. Cînd părea că zăbovește totuși, o făcea dinadins. V-aduceți aminte, de o pildă, de celebra „Comisiune de cincisprezece“ instituită în 1920 pentru elaborarea unui proiect de organizare unitară a Bisericii Ortodoxe Române. Ei bine, lucrările acestei comisii au fost atît de pușin grăbite, încît au ținut vreo cinci ani de zile. De la o vreme Inalt Prea Sfințitul Mitropolit începuse a-i zice, în glumă, Comisiunea de neunificare. Mersul lucrărilor ei era frînat anume, ca Inalt Prea Sfinția Sa să aibă destulă vreme ca să țină adevărate cursuri academice de constituționalism bisericesc unora dintre membrii Comisiunii sau ai Guvernului și să lămurească chiar pe unii canoniști că autonomia bisericească nu înseamnă despărțirea de Stat, că prezența mirenilor în organele legislative și administrative ale Bisericii nu înseamnă protestantism și

că ierarhia în Biserică nu înseamnă clericalism, ci ortodoxia cea mai autentică. Lucrările Comisiunii au fost destul de zăbavnice, dar treaba a ieșit bine: pravila Bisericii Ortodoxe Române a fost votată de Corpurile legiuitoare ale țării așa cum fusese zidită pe temelile Statutului Organic Șagunian.

Așa ies totdeauna lucrurile pregătite cu răgaz și cu temeinicie. Așa au ieșit și vor ieși lucrurile inițiate, pregătite și îndrumate de Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae căruia nu-i plac improvizările, ci lucrurile durate pe 'ndelete ca să înfrunte veacurile. Nu-i plac decît lucrurile făcute „ca pentru Domnul, nu ca pentru oameni“ [Col. 3, 23]. De aceea Domnul a și binecuvîntat cu îmbelșugate roade jertfa osteneților Inalt Prea Sfinției Sale.

Mulțumim lui Dumnezeu, a cărui milostivire ne-a dăruit un asemenea cîrmuitor. Și învăluți în duiosă bucurie a Nunții de Aur pe care o prăznuim, Il rugăm să ne țină pe Inalt Prea Sfințitul nostru Mitropolit Nicolae în pace, întreg, cinstit, sănătos întru zile îndelungate, ca să putem privi la el încă mulți ani, ca la un steag de luptă, spre lauda lui Hristos, spre slava Bisericii Lui dreptmăritoare și spre înălțarea Patriei noastre iubite.

La 50 de ani...

O jumătate de veac în slujba Bisericii este o aniversare rară. Dar măreția acestei aniversări nu constă în numărul anilor, cât mai ales în realizările epocale, cu care a umplut acest răstimp din viața Bisericii

O mare personalitate nu este aceea, care se situează deasupra Bisericii și deasupra vremii, pretinzând ca ea să plămădească istoria, după capriciile sau ideile proprii. Nici Biserica și nici vremile nu sînt un

personalitatea neegalată a profesorului și ierarhului Nicolae Bălan. Căci întrebarea esențială nu e câți ani ai slujit, ci cum ai slujit și cu ce roade. De aceea — acum, când facem acest popas sărbătoresc — atenția nu ni se îndreaptă spre șirul anilor, care s-au tors din caerul vremii, ci spre marile realizări prin cari s-a deschis o epocă nouă, de înflorire și progres, în viața Bisericii noastre.

Priviți în această perspectivă cei 50 ani de activitate bisericească mărturisesc și despre marile evenimente din jumătatea aceasta de veac, dar și despre faptul că Biserica noastră a avut în slujba ei o mare personalitate, care a fost mereu la înălțimea acestor evenimente. Căci activitatea I. P. S. nostru mitropolit Nicolae e ilustrarea cea mai evidentă a rolului pe care îl au marile personalități în viața Bisericii. Într-adevăr: ce este o mare personalitate?

simplu material brut, din care așa zisele personalități să facă tot ce vor. Dar o mare personalitate nu e nici aceea, care se lasă dusă în mod pasiv de curent, fără să aibă nici un rol activ în desfășurarea evenimentelor. Mare personalitate este aceea, care deslușește mersul vremii cu clar-viziune și devine luptător și călăuzitor pe căile împlinirilor ei. În sensul acesta autentic al cuvîntului, profesorul și Mitropolitul Nicolae — prin întreaga lui activitate — a fost și este o mare personalitate a Bisericii noastre.

Într-adevăr în ce privește dotația spirituală personală, el se caracterizează printr-o dotație excepțională. Spirit clasic și echilibrat prin excelență, liniile personalității lui au un stil monumental, impunător. Căci nu numai după aspectul exterior, ci după întreaga structură a spiritului său, el produce o covârșitoare impresie de măreție și monumentalitate asupra celor ce îl cu-

nosc sau vin în legătură cu el. O rațiune suverană și clară, care știe pătrunde și expune limpede și convingător marile principii și adevărurile profunde ale credinței creștine, dar știe să descifreze și sensul evenimentelor și inima oamenilor și să găsească întotdeauna căile potrivite, ideile și expresiile adecvate acestor evenimente. O inimă largă, generoasă, dominată de o iubire creștină atotcuprinzătoare, care e un izvor nesecat de fapte mari, nobile. O energie realizatoare, cumpănită dar consecventă, care — odată perspectivele lămurite și țintele fixate — știe să transpună ideile în acțiuni și să-și urmărească ținta în chip perseverent ani de zile. Un om, care nu s-a împiedecat de mărunțisuri, ci a privit lucrurile într-un orizont larg, a pus probleme mari ale Bisericii și le-a rezolvat în conformitate cu nevoile și năzuințele credincioșilor, fără a pierde din vedere migala constructorului de fiecare zi. Un predicator și cuvîntător cu verb înaripat și temeinic, de o putere de convingere deosebită. Un luptător, care înbină îndrăzneala cu priceperea. La această dotație spirituală s-a adăugat o muncă excepțională, prin care calitățile native au fost deplin fructificate. Astfel că întreaga lui activitate și toate realizările lui poartă pecetea spiritului său creator, de o vitalitate neistovită.

De aceea el este un mare gînditor, dar nu un gînditor în vidul metafizic, ci un gînditor al realităților vii, al marilor aspirații și nevoi ale Bisericii în vremea noastră. El n-a pus și n-a rezolvat probleme din simpla dorință de a filosofa, ci a pus și a rezolvat problemele ce le puneau însăși evenimentele și care cereau o rezolvare practică în spiritul ortodoxiei și al năzuințelor vremii. De aceea el este și un mare realizator, nu un practician obișnuit, care e lipsit de perspectivă, ci un realizator monumental, un adevărat constructor, cu perspective largi și orientări precise. În realizările lui străbate suflul unei mari personalități, care crează cu o forță neegalată.

Toate aceste capacități native au fost puse în slujba lui Hristos și a Bisericii Sale. Căci în centrul personalității lui stă Hristos, cu lumina și harul Lui. Legătura vie cu Hristos — prin rugăciune, meditație, slujire, pelerinajul în Palestina ș. a. — i-a pătruns și plăsmuit întreaga personalitate. Hristos este izvorul marilor lui realizări, izvorul vieții lui spirituale bogate, dar și a rodniciei lui activități. Întreaga lui viață și lucrare este hristocentrică. Și întreaga lui străduință e ca să pună pe Hristos în centrul vieții noastre, a preoților și credincioșilor deopotrivă. Aici este taina forței lui creatoare neistovite. Aici este însuși miezul personalității lui bisericești.

Înțelegem astfel de ce, din primul moment al activității lui bisericești și pînă astăzi, el nu este un simplu spectator al evenimentelor, ci un îndrumător și conducător. Dintru început el a sesizat mersul vremii, a formulat clar țintele, în conformitate cu nevoile vremii, și a pornit la ac-

țiune, polarizând în jurul lui toate elementele din cadrul Bisericii, cari nu erau legate de rutină, ci priveau înainte, fiind însetate de progres. Apariția profesorului N. Bălan la catedra Institutului teologic din Sibiu și în centrul Bisericii ardelene a însemnat o cotitură în viața acestei Biserici, cotitură care și-a găsit desfășurarea deplină și desăvârșirea când profesorul a devenit Mitropolit și deci îndrumător al credincioșilor și preoților ortodocși din Ardeal, Crișana și Maramureș.

Care era mersul vremii? — Poporul român începuse să pășească pe calea progresului economic, cultural și social. El năzuia și lupta pentru o viață mai bună. Nu numai la orașe, ci și la sate, sufla un vânt nou, care trezea din amorțire forțele populare. Vechile tipare ale vieții erau depășite. În mijlocul acestui proces de transformare, în mijlocul acestui proces spiritual și material, Biserica nu putea rămâne la formele de lucrare valabile în trecut, când preotul era sfătuitor universal și slujitor al altarului, preot al Molitvelnicului. A rămâne la acele forme însemna a se lăsa depășită de evenimente, a deveni o rămășiță din alte vremi, patriarhală și — eventual — pitorească, dar ineficientă. Biserica trebuia să țină pas cu vremea, cu progresul poporului. Acest imperativ îl simțiau mai mult sau mai puțin clar tinerii clerici, dar celce l-a formulat clar și precis și a devenit inițiatorul mișcării de înnoire a lucrării bisericești a fost profesorul — și apoi mitropolitul — Nicolae Bălan. El era convins că Iisus Hristos este „acelaș, ieri, azi și mâine“, că tezaurul harului și învățaturii Bisericii este acelaș și permanent valabil, dar era tot așa de convins că în lucrarea sa Biserica trebuie să-și perfecționeze mereu metodele și să aducă sufletele la Hristos pe căile potrivite cu năzuințele lor. Hristos trebuie să fie izvor de apă vie și pentru credincioșii din vremea de azi. El nu este depășit, ci mereu actual, energie divină de transformare a sufletelor și de înălțare a lor spre marile idealuri ale spiritualității creștine. Biserica — având în centrul ei pe Hristos, — trebuie să fie o forță plămuitoare de viață nouă între credincioși, care să-i sprijinească în vrerile lor, să le lumineze cărările mântuirii și să-i îndrumeze spre țințe înalte.

Pentru aceasta însă trebuie creat un cler nou, căci Biserica — zice profesorul și ierarhul — trăește prin puterea apostolatului. Un cler legat cu toate fibrele sufletului său de Hristos și de Biserica strămoșească, dar un cler luminat, la curent cu teologia și cu cultura vremii și legat de popor și de năzuințele lui. Combătând sobru și viguros teza lui O. Goga că Biserica trebuie să rămână la figura patriarhală a preotului de altădată, profesorul N. Bălan a dovedit odată pentru totdeauna importanța formației teologice a clerului și necesitatea unui cler care să îmbine credința cu cultura, ca să fie la înălțimea vremilor, care nu stăteau în loc. El a turnat în sufletul studen-

ților teologi și preoților entuziasmul pentru folosirea metodelor avansate de pastorație. Prin organizarea Institutului Teologic de la Sibiu, prin reviste, cărți, biblioteci parohiale, congrese ș. a. Mitropolitul Ardealului a creat o preoțime, care a fost și este la înălțimea misiunii sale în mijlocul noilor împrejurări de viață. Iar prin foi, tipărituri, adunări ș. a. a potolit setea religioasă a credincioșilor și i-a îndrumat pe calea unei dezvoltări sănătoase în viața lor religioasă morală.

Astfel a citorit o epocă de înviore, de înnoire, de progres în viața Bisericii ortodoxe din Ardeal: sesizând mersul înainte al poporului, a dinamizat lucrarea Bisericii în așa fel încât ea a ținut pas cu vremea.

De aceea — lucrând pe linia marilor imperative bisericești, a avut fericirea să vadă nu numai marile progrese ale Bisericii, dar să fie și împlinitor al epocalului act al reîntregirii bisericești, visul moșilor și strămoșilor noștri și ținta luptei de patru decenii a profesorului și ierarhului Nicolae Bălan. El a devenit astfel cea mai reprezentativă figură a Ardealului ortodox.

Dar personalitatea I. P. S. nostru Mitropolit nu și-a limitat influența asupra Mitropoliei de dincoace de Carpați, ci a extins-o și dincolo de aceste granițe. Toate marile momente ale Bisericii ortodoxe române — organizarea unitară a ei, lupta pentru drepturile ei, combaterea Concordatului, reorganizarea Bisericii ș. a. — au fost marcate prin prezența activă, uneori decisivă, a Mitropolitului dela Sibiu, numit adesea „glasul ortodoxiei românești“. El a fost un factor important în viața Bisericii noastre din ultimele decenii. De aceea se bucură de un prestigiu deosebit în sinul întregii preoțimi ortodoxe române și a credincioșilor. Acest prestigiu a trecut și peste fruntariile țării, la Bisericile ortodoxe surori și la celelalte confesiuni creștine, Mitropolitul Ardealului fiind considerat o marcantă personalitate a Bisericii noastre.

Dar activitatea I. P. S. nu s-a mărginit la domeniul strict bisericesc: el a sprijinit și năzuințele de libertate și viață mai bună, de pace și progres ale poporului nostru. Reprezentant al Bisericii ardelene, organizată după un statut cu adevărat democratic, el a susținut reformele democratice, afirmând că democrația trebuie să acorde drepturi „pentru numărul mare al acelora fără

de munca și fără de truda cărora nu ar exista nici bogăție, nici cultură..., nici alt bine al civilizației“. „Democrația pretinde o astfel de alcătuire a organelor puterii de stat, care să permită cooperarea și răspunderea tuturor cetățenilor la conducerea statului și la buna lui îndrumare“ și să îngăduie „...o cit mai largă și mai dreaptă împărțire a tuturor cetățenilor la bunurile materiale și spirituale pe care le acordă statul“. Sînt cuvinte spuse în 1923, care pledează pentru o ordine bazată de drep-

tate socială. Aceasta pantrucă — zice Inalt Ierarh — „noi suntem ridicați din popor. Pentru poporul nostru trăim și pentru el muncim“. Identificarea aceasta cu vrerile poporului, explică faptul că Biserica din Ardeal, sub conducere I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, este alături de popor în lupta lui pentru pace și pentru o viață mai bună. Astfel că la marile merite bisericești ale I. P. S., se adaugă meritele lui patriotice. Imbinând dragostea de Biserică, cu dragostea de popor, I. P. S. Sa a avut o parte activă nu numai în viața Bisericii, ci și în unele evenimente din viața poporului și patriei noastre. A sesizat întotdeauna năzuințele poporului și a mers pe linia acestor năzuințe, sprijinind realizarea lor.

De aceea — la popasul acesta sărbătoresc — se adună în jurul lui nu numai marile realizări, despre care vorbesc articolele din acest nr. festiv, dar și dragostea și prețuirea Bisericii prin I. P. Sf. Patriarh Justinian și ceilalți membrii ai Sf. Sinod, prin clerul și credincioșii ei și cinstirea bărbaților de stat, ridicați din sinul poporului. Toți mărturisesc că I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae este o mare personalitate a Bisericii și vremurilor noastre, o personalitate care n-a fost „sub vreme“, ci la înălțimea lor, fiind o forță creatoare pe linia progresului, după care năzuiesc credincioșii și popoarele.

Numărul acesta festiv al „Telegrafului Român“ reflectă numai o parte din această apreciere unanimă. În el însă pulsează sufletul tuturor celor ce admiră și preamăresc personalitatea și activitatea lui.

Fie ca Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos să-i înoiască puterile ca ale vulturului, ca să conducă Biserica din Ardeal, cu aceiaș clarviziune și energie realizatoare, pe căile unui progres neconținut și ale colaborării la lupta pentru pace și pentru viața cea nouă!

Intru mulți ani Inalt Prea Sfințite Stăpîne!
TELEGRAFUL ROMÂN

„APOTHÉOSIS“

Acum cincisprezece ani, cînd i s-a cerut agrementul convenit pentru publicarea unei cărți festive, din prilejul împlinirii a două decenii de arhipăstorire, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit NICOLAE al Ardealului a spus:

Biografia mea este cît se poate de simplă!

Cîteva luni mai tîrziu, în ceasul solemn al înminării acelei cărți, Înalt Prea

tr-o rară distincție sufletească și prin aptitudini literare, care i-au cîștigat prețuirea profesorilor și a colegilor grupați în societatea de lectură „Virtus Romana Rediviva“.

După ce a trecut examenul de matură (1900), s-a înscris la Facultatea de Teologie ortodoxă a Universității austriace din Cernăuți, unde a avut prilej să studieze temeinic, sub diriguirea unor pro-

Sfinția Sa făcea mulțimii de credincioși care inundase Catedrala mitropolitană din Sibiu, o mărturisire pătrunsă de creștinească smerenie și de dragoste de adevăr:

Socotesc de sine înțeles ceea ce am făcut!

Intr-adevăr, ca toate realitățile pline de substanță și măreție, biografia Înalt Prea Sfințitului Mitropolit NICOLAE al Ardealului este cum nu se poate mai simplă.

Preotul ortodox Vasile Bălan, păstor sufletesc al credincioșilor din parohia Blașfalău Superior (în laturile năsăudene) și soția sa, Maria, au avut opt copii. Cel mai vîrstnic dintre ei este actualul mitropolit al Ardealului.

A venit pe lume la 27 aprilie 1882. La botez, i-a fost hărăzit numele bunicului său după tată, Nicolae Bălan, notar cercual în Blașfalău Superior, bărbat cu aleasă pregătire preotească, dobîndită la Sibiu. În casa și sub ochii acestui om cu vază în tot jurul pentru caracterul său integru și pentru convingerile sale drepte, a crescut arhipăstorul nostru de azi, din pruncie și pînă la majorat.

În școala primară și la liceu — pe care le-a urmat în vestitul centru „grănițeresc“ al Năsăudului — elevul Nicolae Bălan s-a distins prin sirguință exemplară la carte, prin conduită ireproșabilă, prin-

fesori de talia fraților Eusebie și Clementie Popovici, Emilian Voiutski, Vasile Găină, Vasile Tarnavski, și, atunci, tinărul de mari făgăduințe Vasile Gheorghiu, octogenarul teolog biblic de astăzi.]

Remarcat, îndrumat [și premiat de dascălii săi, studentul teolog Nicolae Bălan, pe lângă succesele neîntrerupte la studii, își face debutul în publicistica bisericească și pune la cale înființarea unei reviste teologice, care urma să înmănuncheze, în intenția sa, cele mai încercate condee de pe tot cuprinsul Bisericii ortodoxe romine, peste vremelnicele hotare despărțitoare de frați în credința ortodoxă și în năzuința de eliberare națională de sub stăpînirea habsburgică.

Isprăvind studiile teologice (1900-1904), a purces pentru specializare la Universitatea germană din Breslau (azi, Wrocław, în Republica Populară Polonia), înscriindu-se la Litere.

În 25 iulie 1905 a fost promovat doctor al Facultății de Teologie ortodoxă din Cernăuți.

La 1/14 august 1905, Consiliul arhiepiscopesc din Sibiu l-a numit, cu titlul provizoriu, profesor de Teologie dogmatică, Apologetică și Teologie morală, la Seminarul pedagogic-teologic „Andreian“. Patru ani mai tîrziu (1909) a fost definitivat ca titular al acelei catedre.

După cincisprezece ani de osteneți strălucite în învățămîntul teologic și în

publicistica bisericească (1905—1920), a trecut la cirna Bisericii ortodoxe romine de dincoace de munți. La 14/27 februarie 1920, a fost ales arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe romine de Alba Iulia și Sibiu și mitropolit al Rominilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș, întrunind totalitatea voturilor exprimate de reprezentanții legiuitori ai clerului și poporului dreptcredincios, care alcătuiau atunci colegiul electoral. La praznicul Pogoririi Duhului Sfînt (Dumineca Rusaliilor, 17/30 mai 1920), a fost hirotonit întru arhiereu, în Catedrala mitropolitană din Sibiu, de către un impunător sobor de vlădici din toate laturile țării, în frunte cu mitropolitul-primat al Bisericii ortodoxe romine din vremea aceea, dr. Miron Cristea.

De-atunci, au trecut trei decenii și jumătate, în care timp s-a schimbat simțitor fața lumii. Primul mitropolit al Ardealului realipit la Patria-mamă, a rămas pe loc, la postul său de veghe și trudă duhovnicească. Solicităților insistente de-a accepta să facă un pas mai departe pe scara ierarhiei bisericești, Înalt Prea Sfinția Sa le-a opus neclintirea arhiereului care în temeiul orînduirilor canonice ale Ortodoxiei răsăritene se socotește „mire“ pe viață al eparhiei sale.

Ceea ce caracterizează viața și activitatea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit NICOLAE al Ardealului este desăvîrșita identitate dintre aspirațiile profesorului de Teologie de odinioară și înfăptuirile ierarhului de după aceea. Mărturiile documentare ale acestei evidențe, sînt abundente. Ele au fost așternute în cartea festivă din 1940 și se întilnesc și în acest număr festiv al „Telegrafului Român“.

A moștenit de la înaintașii săi de scaun arhipăstoresc cadrele organizației bisericești a Rominilor ardeleni, așa cum au fost ele stabilite de generația mitropolitului Andreiu Șaguna. Aceste cadre, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit NICOLAE le-a umplut cu ctitoriri de strălucire nouă, pururea aceasta fiindu-i voia, să slujească Duhului innoitor, și nu „slopei“ care ucide. Vrerea aceasta a exprimat-o limpede și ferm cu prilejul hirotonirii întru arhiereu:

„Așezămintele de tot felul ale Bisericii, create prin munca și buna chivernisire a înaintașilor după vremuri, le voi ajuta în dezvoltarea lor, ca potrivit trebuințelor zilei de azi, să poată răspîndi lumină cu îmbelșugare și să slujească binelui obștesc. Inimă deschisă voi avea pentru toți cei loviți cu lipsuri și dureri pe urma războiului... Căci marea datorie a Bisericii noastre este de a-și ridica silințele la înălțimea vremurilor și de a-și cobori iubirea lucrativă în mijlocul multelor trebuințe actuale. Am înaintea ochilor figura ierarhului care privește în față realitatea vieții, cu toate frămîntările ei și își pune sufletul pentru dezlegarea lor în spiritul credinței mintuitoare. Vreau o Biserică vie și o religiositate militantă pentru înfăptuirea idealului de la care se inspiră.

În scopul aceasta apelez la munca fără preget a preoțimii mele, la munca ordonată prin înțelegerea limpede a țințelor spirituale ale Bisericii. Voi priveghia ca în acest duh al muncii conștiente și

al jertfei pentru binele aproapelui să se facă educația viitorilor slujitori ai altarului în școlile teologice, având convingerea că astăzi mai ales, numai ca o intrupare vie a cuvântului lui Dumnezeu, pășind pe urmele Celui ce a dus crucea pe Golgota pentru mântuirea tuturor, își poate justifica preotul prezența în mijlocul turmei ce o păstorește. „*Slujitori ai legii celei nouă; nu literei, ci duhului*” — sintem chemați să fim, după luminoasa vorbă a Apostolului neamurilor — „*că litera omoară, iar duhul face viu*”. Chiar dacă am întâlni împotriviri în calea misiunii noastre, să le privim ca strigătul după Dumnezeu cel viu al celor ce încă nu-l cunosc, și să le întimpinăm cu o interpretare cât mai superioară a adevărului celui veșnic al Lui”.

A rămas fidel pînă la capăt acestei vreri.

Noi parcelăm astăzi viața și activitatea Inalt Prea Sfințitului Mitropolit NICOLAE al Ardealului în două etape: *profesorul* (1905-1920) și *ierarhul* (1920-1955). Parcelarea aceasta e impusă de succesiunea firească a slujirilor sale de amănunt. Peste perechea de sectoare de activitate, evocată în acest număr festiv de gazetă, se arcuiește însă tăria de boltă a *unității* de gând statornic și faptă constructivă a unei jumătăți de veac de slujire devotată și strălucită a sfintei noastre Biserici.

Nu odată a putut fi auzit înaltul ierarh exprimându-se astfel:

Eu tot profesor am rămas!

Punea în această mărturisire, făcută fără strop de ostentație, ireductibila pasiune a unui caracter de mare preot care a știut totdeauna ce vrea, care nu s-a grăbit nicicind și n-a întârziat niciodată în soluționarea problemelor ce i se înfățișează spre dezlegare unui veritabil ocirmitor bisericesc.

Ne simțim îndemnați să completăm: profesorul de Teologie și-a agonisit, încă pînă ostenea la catedră, un prestigiu de vlădică. Clerul crescut de Inalt Prea Sfinția Sa și hrănit cu nutremintul substanțial al publicațiilor periodice pe care le-a înființat, redactat și îndrumat, stă mărturie despre exactitatea acestei afirmații.

Păstrînd intacte așezămintele bisericesti, moștenite de la precursori, le-a subțiat calitatea și le-a amplificat înrîurirea asupra obștei dreptcredincioase, umplindu-le cu conținut proaspăt, pe potriva neostenitei alergări a vremii, — și, ceea ce este mai important, le-a dotat cu mijloace și le-a înzestrat cu oameni temeinic pregătiți și minuțios selecționați, capabili să servească în chip optim aceste așezăminte.

Dintre ctitoriile sale, Inalt Prea Sfințitul Mitropolit NICOLAE pe aceasta o socotește cea mai de seamă. Și pe bună dreptate, căci cu oameni bine pregătiți și corect îndrumați, scoți la capăt cele mai grele îndatoriri.

Așternem pe hîrtie aceste crimpee de caracter biografic cu emoție, — o emoție care nu suprimă exercițiul rațiunii, dar nici nu se lasă înăbușită de răceala severă a acesteia.

Înțelepciunea omului antic își instruia ascultătorii cu o lecție aspră: „*Niciodată*

nu trebuie să numești pe vreun muritor fericit, înainte de a vedea cum se va coborî sub pămînt, după ce a trecut și peste ultima lui zi, murind”!

Euripide a formulat în această exclamație o convingere familiară geniului pur al cetățenilor nemuritoarei Elade. Ea merită respect, căci a țîșnit — ca atîtea alte observații scilicitoare ale gândirii antice — din ceea ce poate da mai bun mințea omului lăsată la propriile ei puteri. Ca creștini păstrători ai revelației, noi îi opunem complementul unei certitudini masive, desprinsă din cuvîntul Mîntuitorului. El ne învață că fericirii *acestei* lumi — nu numai ai celei situate pe tărîmul fără de moarte — sint toți cei învăluți de privirea mai presus de orizont, fără limite, dezmarginată, a Învățătorului dumnezeesc de pe Munte, — și, mai ales, cei ce ascultă cuvîntul lui Dumnezeu și-l păzesc pe el (cf. Luca 11, 28).

E virtutea supremă a Inalt Prea Sfințitului Mitropolit NICOLAE: desăvîșita ascultare de voia lui Dumnezeu. În preaplînul ei incap, ca partea în întreg, toate năzuințele și înfăptuirile deschizătoare de zări nouă ale fericitului nostru Părinte Mitropolit NICOLAE. Ea îi oferă satisfacția și-i conferă dreptul de-a culege de-acum pîrga miezoasă a constatării că bine a alergat (cf. Fil. 3, 14) și lupta cea bună a luptat (cf. II Tim. 4, 7).

De cincizeci de ori s-a innoit cununa anului și prin zăpezile subțiri ale asfințiturilor de ierni au străpuns către lumină și viață florile a o jumătate de veac de desprimăvărări, de cînd fericitul nostru arhipăstor a făcut început de ctitorie nouă desprimăvărării în duh și adevăr a vieții Bisericii ortodoxe ardelenne.

Infruntînd împotriviri grele, destrămind prejudecăți învechite, gîndirea sa monumentală — care știe alege ce e statornic de ceea ce e trecător în om — și inefabilul său simț de orientare prin vămile vremurilor, urcă astăzi culmea unei jumătăți de veac înfășurate în mantia albă a cinstei și vredniciei.

De-aici, de pe creste, fericitul părinte cu creștet nins de poverile purtate prin vremi, poate spune împăcat: Am biruit în toate bătăliile!

La orizontul osteneților sale fără egal, răsare nimbul de flacără al apoteozei.

La instalare, în 1920

El încercuiește numai frunțile celor plămădiți din esențe pure.

Biruința nu e numai a unui singur om. Și lucrul acesta, Inalt Prea Sfinția Sa îl afirmă ades, cu creștinească modestie și cu deplină iubire de oameni. Dar cei pe care îi asociază la reușita înfăptuirilor sale — cler și credincioși — sint oameni trecuți prin „școala” sa. Îndrumați de dreapta sa, le-a fost ușor și plăcut să calce peste obstacolele care încetinesc sau împiedică progresul și să răzbată la țintă cu însuflețire mereu înviorată.

Oameni noi, făuriți de uriașa-i capacitate creatoare, ne plecăm, reculeși, spre jumătatea de veac dominată de puternica personalitate a Inalt Prea Sfinției Sale și înfrumusețată de întocmirile sale, crescute ca florile proaspete din pulberea florilor vechi ale tradiției ortodoxe.

Purtăm sus, pe tipsii de aur curat, ofranda recunoștinței noastre: inimi arzînde de iubire și recunoștință.

... Și mergem înainte, cu pas lin și statornic, ca de procesiune, către zările de tihnă și pace ale zilei de mîine.

„...Doamne îl păzește, intru mulți ani!”

Dr. GRIGORIE MARCU

Lupta pentru unitatea bisericească

Refacerea unității bisericești a creștinilor în genere și a credincioșilor români din Ardeal în special, este un ideal creștin și o năzuință permanentă a membrilor diferitelor biserici. Ea este o poruncă divină și o dorință a sufletelor credincioase. Căci Mântuitorul însuși s-a rugat Tatălui, ca toți ceice vor crede în-

problemei unificării creștine generale. Dovadă că aceasta este situația, o avem în însuși faptul că la începutul activității sărbătoritului de azi este un studiu care pune problema în general: „Chestia reunirii Bisericilor” tipărit în Revista Teologică (1909 cf. Biserica și Viața pag. 33—45).

Dumnezeu și Tatăl tuturor, carele este peste toate și prin toate și întru voi toți” (Ef. 4, 3—7).

Acesta este idealul, care s-a realizat în mare parte în primele veacuri creștine. Azi însă creștinătatea este împărțită în o mulțime de Biserici, cari s-au rupt în decursul timpului din trunchiul unității primordiale. Întrebarea este: reunificarea bisericească a creștinătății nu e un ideal irealizabil? În acest caz zadarnice ar fi toate încercările de a uni bisericile creștine într-o singură Biserică. Răspunsul creștin la această întrebare însă este convingerea că idealul acesta este realizabil, „căci cel ce crede în Hristos în mod consecvent trebuie să sperie că se vor împlini pînă într-un cuvînt toate făgăduințele Lui”, deci și făgăduința că toți credincioșii una vor fi. Cum se va realiza unirea bisericilor creștine, n-o putem prevedea, dar e probabil că „se vor ivi anumiți factori interni și externi ai istoriei bisericești, care vor mijloci o tot mai mare apropiere a bisericilor întreolaltă și vor îndrepta cursul dezvoltării lor către ținta unirii”.

Este însă neîndoielnic că unirea aceasta nu se poate realiza decît pe baza unității de credință. Și care este credința, ce poate fi baza unității bisericești creștine? Desigur... „acea credință, care reprezintă adevărul revelat al creștinismului întreg și nefalsificat”. Căci numai adevărul divin, revelat în Iisus Hristos, propovăduit de sfinții apostoli și transmis de Biserică în integritatea lui, poate constitui temelia unității creștine. Iar la întrebarea: unde găsim acest adevăr divin? — există un singur răspuns: în Biserică ecumenică a primelor veacuri și deci în Biserică ortodoxă, „care a păstrat întru toate continuitatea și comunitatea de credință cu vechea Biserică ecumenică”.

Cum se va realiza unitatea de credință, unitatea întru adevărul revelat? — Nu printr-o simplă „aderență teoretică la un anumit program dogmatic”, ci prin creșterea tuturor în Hristos (Ef. 4, 13—16), printr-un progres continuu „al cugetării și vieții creștinești”. Progresul acesta îl concretizează prof. N. Bălan în următoarea pildă: „Să ne închipuim că mai mulți oameni au să urce un munte înalt, pornind din diferite părți. Pînă ce sînt încă la poalele aceluși munte, ei stau departe unii de alții și nu se văd, căci privirile li se lovesc de piedeci. Cu cît se apropie însă mai mult de virful muntelui, cu atîta se apropie și întreolaltă, iar cînd au ajuns în virf stau unul lingă altul, au același orizont și-i acopere același cer. Așa ne închipuim și apropierea succesivă a bisericilor creștine întreolaltă prin progresul religios al creștinătății”.

Prespectiva aceasta a posibilității realizării unității bisericești întru adevărul divin, o reia cu nouă vigoare ca Mitropolit al Ardealului, în Cuvîntarea ținută la Discuția generală asupra Proiectului de Lege a Cultelor din 1928, „Sufletul meu — zice Înaltul Ierarh — refuză gîndul sceptic că promisiunea Mîntuitoru-

tr-însul: „să fie una” și rugăciunea aceasta este o poruncă pentru toți creștinii. Deasemenea nu e inimă creștină, care să nu dorească restabilirea unității bisericești creștine. Dar dela dorință pînă la realizare e o cale destul de lungă.

Profesorul Nicolae Bălan, și apoi Mitropolitul Nicolae al Ardealului, a sesizat dintru început însemnătatea acestei probleme, atît pe plan general creștin, cît și pe plan local-ardelenesc, și a făcut din ea una din țintele principale ale luptei și activității lui. De aceea nu numai că a tratat-o cu toată considerația prezentînd-o și adîncind-o sub toate aspectele, dar a și arătat mijloacele practice prin care poate fi rezolvată. Căci el n-a fost numai un teoretician al unității bisericești, ci și un militant practic, care formulînd idealul acesta a și luptat pentru realizarea lui. Vom prezenta, pe scurt, felul cum a rezolvat problema unității bisericești în general, ca și problema unității bisericești în Ardeal. Căci problema unității bisericești din Ardeal, deși are elementele sale specifice, totuși apare și ca un aspect sau o aplicare a

I.

Prezentînd problema unității bisericești în general, prof. N. Bălan arată că „Mîntuitorul n-a voit să întemeieze mai multe biserici, ci a voit ca toți cei ce vor crede și se vor boteza să formeze o singură Biserică, care să-i conducă la mîntuire”. Și care erau mijloacele, date de Mîntuitorul, pentru ca toți să fie una? În primul rînd e unitatea învățaturii, unitatea doctrinei religios-morale; în al doilea rînd, aceleași sfînte taine pentru împărtășirea harului divin; în al treilea rînd: o ocîrmuire spirituală, „care prin continuitatea sacerdoțiului de la apostoli, se va perpetua în Biserică pînă la sfîrșitul tuturor veacurilor”. „Capul suprem al Bisericii este și rămîne însuși Hristos, care însufletînd-o prin unul și același Duh Sfînt, o conduce într-un mod nevăzut, prin mijlocirea organelor sale văzute spre scopul ce i l-a dat”. Astfel „totul în creștinism e menit să păstreze unitatea spiritului prin legătura păcii și a iubirii, căci cum zice sf. apostol Pavel e „un Domn, o credință, un botez: un

lui, concretizată într-o rugăciune către Părintele ceresc: „ca toți să fie una... (In. 17, 21) — ar putea să rămână pentru totdeauna o iluzie deșartă și o himeră înșelătoare”. „Cu toții sintem mai buni și mai tari în ceea ce ne unește și — în zarea unui viitor mai apropiat sau mai îndepărtat — întrezăresc perspectiva luminoasă și îmbucurătoare a unirii tuturor cultelor în Biserica cea sfântă a Mântuitorului”. Această unire se va realiza prin progresul în credința și viața creștinească, pe temeliile evangheliei, prin pătrunderea cultelor tot mai mult de duhul lui Hristos, de idealul evangheliei. Ea se va realiza „pe temelia convingerilor legate de adevărul religios, integral și nefalsificat”. Această unire, în consecință „nu va putea să se înfăptuiască nicidecum prin supunere oarbă sub o autoritate de jurisdicție, de pretinsă infailibilitate și nici prin recunoașterea unui subiectivism care fărîmă în bucăți adevărul obiectiv al credinței, ci se va realiza prin recunoașterea și primirea adevărului, reușind să se închege pe temelia lui diferitele comunități creștine în adevărata Biserică a lui Hristos”. [p. 109—110]. Respiră în toate acestea un senin optimism creștin și o convingere clară și temeinică asupra idealului și a mijloacelor de realizare. În perspectiva aceasta trebuie să înțelegem participarea I. P. S. Mitropolit Nicolae la întrunirile interconfesionale și spiritul larg de dragoste creștinească și înțelegere cu care a întreținut relații cu celelalte culte din țara noastră. Convins că adevărul divin este în Biserica ortodoxă, a înțeles că lucrarea de cunoaștere reciprocă și întărirea dragostei frățești sînt căi prin care ne apropiem unii de alții și înaintăm spre idealul măreț al unității tuturor în Hristos, în adevărul și harul Lui cel dumnezeesc.

II.

Problema refacerii unității bisericești a clerului și credincioșilor români din Ardeal este fără îndoială o parte din problema generală a unității bisericești, dar are și aspecte specifice. În perspectiva generală se poate conchide că dacă unitatea tuturor creștinilor nu se poate realiza decît pe baza adevărului revelat în Iisus Hristos și păstrat neștirbit în Biserica ortodoxă — și unitatea tuturor credincioșilor români nu se poate realiza decît pe aceeași temelie a adevărului divin, adecă prin încorporarea tuturor în Biserica ortodoxă română. Din acest punct de vedere apăsătoare ca o obligație creștină lupta pentru restabilirea unității ortodoxe a credincioșilor români, unitate frîntă la 1698.

Ca element specific trebuie să amintim faptul că desbinarea de la 1698 a fost pur formală: în fond aceiași lege strămoșească s-a păstrat în Biserica ortodoxă română și în Biserica gr.-cat. Lucrul acesta îl amintește prof. N. Bălan la Congresul preoțimii unite [19 mai 1919] unde a luat cuvîntul ca reprezentant al preoțimii ortodoxe din Ardeal. Vorbind despre „această tradiție de viață creștinească, care a continuat să se păstreze la unii ca și la ceilalți”, despre „acea veche tradiție de viață comună”, spune impresionantele cuvinte: „Mărit Congres, nu s-a împărțit Hristos în mijlocul poporului românesc, ci a rămas ieri și azi și rămîne deapururi același. Și dacă ar sta cineva să asculte

bătăile inimilor noastre, ar găsi că acelea bat la fel și se încălzesc pentru aceleași idealuri”. „Noi sintem adinc convinși că apropiindu-ne din ce în ce mai mult de culmile acestor idealuri, pătrunzîndu-ne toată ființa de sfințenia lor și interpretîndu-ne tot mai mult datorile în spiritul lor, ne vom găsi unii pe alții închegați în rînduri tot mai puternice și ne vom ști una în cugetele și în acțiunile

re fumul să piară toată vrajba, precum se topește ceara de fața focului, așa să se topească toate deschilînirile dintre frați ca iarăși una să fim în casa sufletelor noastre, în biserica cea sfîntă a părinților noștri” [10—11].

În același sens vorbește I. P. S. Sa la Congresul biblic al preoțimii ortodoxe române din Ardeal [T. R. nr. 31—32/921 p. 4]: „Avem nădejdea neclintită, că

noastre” [p. 46—47]. Deci unitatea tradiției, ca și unitatea idealului creștin — sunt elemente care apropie sufletele și le face să fie una. Sunt aici în germene marile perspective, sub lumina căroră ierarhul va lupta neconștient pentru refacerea unității noastre bisericești. Glasul lui va răsună cu putere în toate ocaziunile mai importante și va da expresie clară, caldă și convingătoare năzuinței clerului și credincioșilor români după vechea unitate ortodoxă.

Astfel în cuvîntarea rostită la sfințirea și instalarea Sa în scaunul de arhiepiscop și mitropolit [Rusaliile anului 1920], I. P. S. Sa arată că desbinarea bisericească este izvorită din ueluirea dușmanilor poporului român ca împărțindu-ne în două să ne stăpînească mai ușor: „Dacă turma nu ni-e întreagă, aceasta nu-i din vina noastră. Năpăstuirile dușmanului ne-au spart rîndurile, ca să ne slăbească împotrivirea”. Dar cu toată această desbinare formală, „dragostea dintre fiii ei [Bisericii]... nu s-a stricat, Hristos în mijlocul lor nu s-a împărțit, ci... și din răul dușmanilor, ca din peatră stearpă, au picurat stropi de rouă răcoritoare pe sufletele noastre arzînd de suferință. Brațele mamei [Bisericii ortodoxe], pururea pline de căldură sunt și astăzi deschise pentru toți fiii ei cei înstrăinați și cu dinadinsul rugăm pe Dumnezeu milostivirii să coboare atîta văpaie a inspirației și iubirii peste noi, încît, precum pie-

acest neam pe care l-au împărțit vrăjmașii în două biserici, ca să-l poată stăpîni mai ușor, va reveni, dîndu-și seama că în credința lui, în viața lui religioasă și creștinească, în fiița lui de bun creștin și bun român, a lăsat nici o urmă în cei peste 200 de ani catolicismul cu caracterul său internațional. Catolicismul la Români este o plantă exotică, ale cărei rădăcini n-au ajuns să atingă pămîntul sufletului nostru... Poporul ne este unul și același, ca și tăiat din o singură bucată. Fondul e același și la frații noștri cari se zic „uniți”, și numai firma trebuie înlăturată. Și o spunem tare, cu ferestre deschise, ca să se audă pînă la cele mai îndepărtate colțuri locuite de un suflet românesc: Nu vom da odihnă oaselor noastre pînă ce nu vom fi iarăși una, pînă ce nu se va înlătura răul hărăzit de vitregia vremurilor și fiii aceleiași maice bune nu se vor întoarce la sinul ei cald, dornic de a-i îmbrățișa pe toți.

Acesta este cuvîntul nostru de chemare, purces din cea mai curată dragoste de fii ai maicii noastre bune a tuturoră pînă la 1700 și de frate iubitor către frate înstreinat. Știm că pentru acest lucru mare trebuiește, mai presus de îndemnuri omenești, și darul lui Dumnezeu. De aici îndemnul: „neincetat vă rugați pentru unitatea credinței, pentru împreunarea Sfințelilor lui Dumnezeu Bisericii, doară ruga noastră va fi auzită și această biserică a Domnului, coborîta în mijlocul

poporului, va fi iarăși una, în veci nedespărțită". Este un angajament și o dorință, care au fost întru totul împlinite. În cuvinte concise și impresionante, se formula atunci programul unei vieți întregi, a cărei înfăptuire o va urmări cu o consecvență vrednică de o așa măreață misiune. Celebre au rămas, în acest sens, cuvântările ținute în Senat de I. P. S. Sa cu ocazia discuției generale asupra Constituției [12 martie 1923], a discuției generale asupra proiectului de Lege a Culetelor (27 martie 1928) și a discuției pentru ratificarea Concordatului [23 mai 1929].

În 1923 [p. 64—77], I. P. S. Sa accentuează unitatea sufletească a credincioșilor români, făurită de Biserica ortodoxă română pînă la 1698 și păstrată fără știrbire pînă acum. Această unitate sufletească este temelia refacerii unității bisericești. „Și astăzi, orice s-ar spune, acest suflet este unul în credințele și în toate aspirațiile lui. Hristos nu s-a împărțit niciodată în mijlocul neamului românesc; și acest neam se închină și astăzi, la fel, și aici și dincolo, în Ardeal... fiindcă Biserica noastră ortodoxă a înfăptuit în vremile cele mai grele, atunci cînd I. P. S. Ta [mitropolitul Blajului] nu ai avut pe cine reprezenta în mijlocul poporului românesc, a înfăptuit unitatea sufletească și unitatea de credință, care nu a putut fi zdrobită de nici un dușman" al poporului nostru. Chiar dacă trimișii scaunului papal, sprijiniți de regii Ungariei și Poloniei, au putut să se furișeze în palaturile voevozilor, sau să momescă pe nobilii români din Ardeal, „poporul... a refuzat categoric și sistematic toate încercările de a se atinge de ortodoxia credințelor lui, credință care se identificase cu sufletul său", el „a refuzat în toate vremurile catolicismul". Și dacă Habsburgii au reușit să impună unei părți a credincioșilor ardeleni unirea cu Roma, nici în sufletul acestora n-a pătruns catolicismul, căci „acest popor, trecut la biserica papistă, trăiește și astăzi exact în aceleași tradiții de viață religioasă și bisericească în care a fost crescut pînă în 1700 și în care trăiește marea majoritate a fraților săi care a rămas credincioasă Bisericii ortodoxe". Lucrul acesta este explicabil, dacă ne amintim că uniația n-a izvorit din convingere sau convertire religioasă, ci a fost făurită prin amăgire și forță. Împăratul de la Viena a trimis generali și comandanți de oști ca „să facă conștiința religioasă în mijlocul poporului românesc. Operă politică a fost actul de la 1700 nu operă religioasă". Desbinarea „s-a făcut... fără voia poporului nostru", care „în adîncul sufletului său a rezistat și a rămas același pînă astăzi". De aceea I. P. S. Sa își manifestă „convingerea că opera aceasta artificială [uniația], făcută cu sila, se va desființa. Credința noastră și sufletul... nostru a rămas neîmpărțit pe lingă toată sila, ca și cămașa necusută a Mîntuitorului, și nimeni nu va fi în stare s-o despartă și s-o strice. Eu am nădejdea tare că acest popor... nu va tolera să-i desbine fiii tocmai Biserica, ci își va restatornici și vechea sa unitate bisericească". Nădejdea aceasta s-a și împlinit, atunci cînd poporul, stăpîn pe soarta sa, a putut să-și spună cuvîntul.

La temelia luptei înaltului Ierarh pentru refacerea unității bisericești stă atașamentul față de Biserica strămoșească și dragostea frățească. Sînt adînc grăi-

toare în acest sens — cuvintele adresate fraților gr.-cat.: „Dacă aș putea, aș concentra în mine toată iubirea înaintașilor mei, pentruca cu această căldură a iubirii de mamă"... care a fost și este biserica noastră pentru toți, „să vă îmbrățișez și să vă string la inima mea". „Noi vrem să stați cît mai aproape de noi și bun este Dumnezeu să fiți iarăși una cu noi. În rugăciunile mele din toate zilele

împletesc și aceasta ca bunul Dumnezeu să coboare atîta foc al iubirii ca să topească toată vrajba și toate neînțelegerile dintre noi, ca iarăși să fim una".

Dar problema uniației și a unității bisericești este prezentată mai pe larg în Cuvîntarea din 1928, care „prin înălțimea gândirii și frumusețea formei, prin bogăția argumentației și sprinteneala replicii", este un monument de „elocință ierarhică incomparabilă". [I. Mateiu, Omega pag. 135—136]. Partea III-a din Cuvîntare, intitulată „procesul cel mare" este consacrată în întregime uniației. Să urmărim — pe scurt — desfășurarea ideilor și argumentelor. [p. 162—198].

La îndoiala unui episcop gr.-cat., care socotea că dacă „alte popoare mai culte decît noi", ca s. ex. Germanii, n-au reușit să-și refacă unitatea bisericească, la fel și Ungurii, nici noi nu vom reuși să fim iarăși una, I. P. S. Mitropolit Nicolae răspunde că la noi nu e acelaș caz ca la Germanii și Ungurii. Acolo a existat o reformă religioasă, un Luther, care a adus interpretări nouă de principii religioase și bisericești, pentru care s-au purtat războaie, — ceiace a săpat o adîncă prăpastie între confesiuni, — pe cînd la noi n-a existat o reformă religioasă, care să despartă realmente pe credincioșii celor două biserici românești din Ardeal. Acest fapt reese din însuși actul unirii. Protopopii cari au iscălit acest act, au cerut ca „toată legea să stea pe loc", prin „lege" înțelegînd nu numai „ceremonia externă", ci și „fondul de inspirație religioasă și morală, prin care a trăit dealungul veacurilor neamul nostru întreg" [p. 68]. Deci ceice au făcut primul pas spre unire nu au fost nemulțumiți cu Biserica ortodoxă, poporul cu atît mai puțin. Ei erau legați cu tot sufletul de Biserica strămoșească. Și „numai cu lacrimi în ochi, sub presiuni externe și

slăbiciuni dinlăuntru lor, s-au despărțit de formă numai de dînsa, fără a o fi abandonat cu sufletul lor". Unirea n-a făcut-o clerul sau credincioșii, ci Habsburgii catolici, care prin unire urmăreau două scopuri: 1. Să-și consolideze stăpînirea în Ardeal, prin întărirea partidei catolice împotriva ungarilor calvini; 2. „să despartă pe rominii ardeleni de frații de peste Carpați", „ca pe lingă granițele

din virful Carpaților să pună granițe și în suflete, care să ne despartă de frații noștri și să rupă unitatea noastră de credință, țesută între grele împrejurări în lungul veacurilor". În astfel de condiții e justă afirmația istoricului N. Iorga, că „biserica unită era o creație artificială, nu pornise dintr-o convingere". „Și acum — întreabă I. P. S. Sa — din această lipsă de convingere și din această creație artificială vreți să faceți o piedecă dogmatică pentru a ține în separațiune pe fiii aceleiași țări?" Că nu a fost din convingere o mărturisește episcopul Inocențiu Micu Klein, care zice: „Eu și clerul meu ne-am unit sub condiția de a obține acele beneficii și foloase, de cari se bucură romano-catolicii, dacă nu ni se dau, ne-am face chiar și Turci". De aceea actul unirii, creație a Habsburgilor, a fost primit cu repulsiune de popor. Spre exemplificare, I. P. S. citează cazuri de „atitudini eroice" ale credincioșilor, cari spuneau că nimic nu-i poate despărți de legea strămoșească, ci mai bucuros se pribegesc sau rabdă apăsări, temniță și moarte decît să se lepede de Biserica ortodoxă. „Pentru credința strămoșilor noștri suntem gata a suferi și mucenicie sau izgonire din această împărăție, iar legea nu o vom lepăda" — e glasul credincioșilor din întreg Ardealul. Numai prin teroare militară au reușit Habsburgii să impună unirea în Ardeal, răpînd dela ortodocșii bisericele și averile lor, pînă și bisericele clădite de voievozi. Iar „patriarhul Romei" a profitat de această silnicie, desbinînd astfel pe rominii din Ardeal. „Întreb — zice I. P. S. Sa — de 228 ani patriarhul Romei ce caută în turma mea din Ardeal?" Doar noi „am fost un popor creștinesc de la originea noastră și ne-am avut legea noastră și episcopul Romei numai profitînd de împrejurările de strîmtoare în care se găsea poporul

12

nostru a putut să facă în mijlocul lui această desbinare. Intreb dacă este creștinească fapta aceasta pe care a făcut-o? Dar mai întreb: astăzi..., după 228 ani, nu este tot această unire o statornică pricină de desbinare, de ceartă și neliniște în mijlocul poporului românesc?" — Răspunsul la întrebare e afirmativ. „Noi în Ardeal de 228 ani suntem într-o continuă apărare a credinței și sufletului nostru față de Habsburgi, față de papa, și față de toți aceia care au ținut să ne asuprească și care au vrut să ne răpească întreaga noastră credință și sufletul nostru“.

De fapt însă desbinarea e numai formală, pentru că „poporul nici nu știe de deosebiri: el nu a primit nici o deosebire în credință atunci când a fost trecut la unire“. Cele patru puncte deosebitoare „nu au intrat în conștiința religioasă a fraților noștri uniți“. Într-adevăr, sf. cuminecătură este tot cea ortodoxă, credincioșii gr.-cat. refuzând să se împărtășească la catolici cu ostie; Credeul se citește și în catedrala din Blaj fără filioque; de purgator nu știu nimic, iar „papa e departe și legătura cu el nu intră deloc în sfera preocupărilor religioase ale poporului aparținător Bisericii unite“. Așadar, „nimic nu desparte acest popor de Biserica strămoșească... Poporul aparținător Bisericii unite trăește și astăzi în aceleași tradiții de viață religioasă și bisericăscă în care a fost crescut pînă la 1700 și în care trăește majoritatea fraților săi, rămași credincioși Bisericii ortodoxe“.

„Poporul a refuzat catolicismul“ și „nici în cei 228 ani, cu toate mijloacele de propagandă ale iezuiților..., poporul român nu a fost capabil să se abată o iotă de la credința strămoșilor săi, ci a păstrat unitatea de credință cu frații săi ortodocși“. Credincioșii sînt „uniți cu numele, ortodocși în credință“.

Concluzia? O arată clar „mișcarea de trecere de la biserica unită la biserica ortodoxă“. Credincioșii uniți — călătorind în țară — „văd că frații lor din Ardeal în majoritate sînt ortodocși; văd că frații lor de peste Carpați ...sunt cu toții ortodocși și astfel trag concluziile ce se impun din această situație“: se întorc „acasă“ și ca „orice întoarcere acasă“, o fac „cu bucurie și entuziasm“. I. P. S. Sa citează cazul din Drăguș, unde credincioșii uniți în frunte cu preotul lor s-au întors la Biserica ortodoxă, la „sinul mamei noastre celei vechi și bune“, rupînd „pecețile cu cari străinii au vrut să ne strivească credința strămoșească și sufletele noastre“. „Avem nădejde în Dumnezeu — mărturisesc aceștia — că ceiace facem noi astăzi vor face toți frații noștri, cari zic că sînt uniți cu papa, adecă se vor întoarce și ei pînă la unul la Biserica ortodoxă romînă“. La fel au trecut credincioșii dintr-un cătun unit, care au zis: „Noi suntem de legea romînească, numai popa nost — Dumnezeu să-l ierte, că a murit — era unit, dar noi sîntem de legea romînească“ — și au fost primiți în sinul Bisericii ortodoxe. Mișcarea aceasta spre întoarcere la Biserica ortodoxă, arată că credincioșii doresc refacerea unității bisericăști, sfărîmată la 1700. De aceea la întrebarea Mitropolitului Blajului de atunci: la care biserică strămoșească îi invită I. P. S. Mitropolit Nicolae? — I. P. S. răspunde: „Ți-o spune poporul frăției tale, nu mai trebuie să o spun eu. Ascultă de glasul

poporului pe care zici că-l păstorești, pentru că mai ales în această privință, glasul poporului, glasul lui Dumnezeu este. Și cum s-ar veseli sufletele noastre dacă s-ar realiza această dorită unitate bisericăscă, cum ar tresări în mormintele lor strămoșii...“ „Am nădejde de la Dumnezeu — zice Inaltul Ierarh — că se va realiza și acest frumos vis al neamului nostru“, acest „ideal“ de care „mi-am legat sufletul“.

Bazat pe convingerea că Mintuitorul n-a întemeiat Biserica pentru că ea „să despartă fiii aceluiaș popor, ci pentru că să poarte grije de sufletele lor“, pe constatarea unității de credință dintre uniți și ortodocși și pe năzuința credincioșilor din ambele „strane“ după refacerea unității bisericăști, năzuință manifestată în mișcarea de întoarcere a uniților la Biserica ortodoxă, I. P. S. Sa putea spune: „Am nădejdea de la Dumnezeu că... vom putea să sfărîmăm ...aceste granițe artificiale, pe care dușmanii au vrut să le tragă în sufletele noastre, dar pe care poporul, în conștiința unității sale, nu le-a răbdat nici o singură dată... Am nădejde de la Dumnezeu că ceea ce s-a făcut la 1700, în condițiunile pe care le-ați auzit, nu a fost decît un incident..., un incident trecător în lunga istorie a poporului românesc. Dumnezeu ne va ajuta să închidem și acest incident“ reîntregind vechea noastră unitate bisericăscă. Pentru aceasta e nevoie însă de multă iubire.

Acesta este neegalatul monument de cugetare, duh și elocință, închinat unității noastre bisericăști, care se termină astfel: „cu simțămîntul de a fi săvîrșit la altarul neamului o sfîntă liturghie a înfrățirii, îmi încheiu cuvîntarea mea prin cuvintele: Să ne iubim unii pe alții, ca într-un gînd să mărturisim“. El poate fi socotit ca o stîncă de neclintit la temelie refacerii unității noastre bisericăști.

În 1929, combătînd de pe pozițiile Bisericii ortodoxe Concordatul, pe care Statul român îl încheia cu Vaticanul, I. P. S. Sa după ce arată că acest Concordat este anticonstituțional, oneros pentru stat, nedrept pentru celelalte culte și în opoziție cu Legea Cultelor, relevă și un alt aspect nefavorabil, acela al consfințirii desbinării de la 1700: „Noi episcopatul ortodox român — zice I. P. S. Sa — nu ne putem suprima durerea sufletească, văzînd că statul român a luat act și oarecum confirmă prin Concordat, dacă s-ar ratifica, volnicia săvîrșită de scaunul papal cu concursul monarhiei austro-ungare la anul 1700, prin ruperea unei părți a credincioșilor mitropoliei ortodoxe din Ardeal de la sinul Bisericii lor strămoșești și prin trecerea lor formală la așa zisa unire cu Roma. Dar reîntregirea vechei noastre unități sufletești la sinul Bisericii noastre ortodoxe,

cum a fost înainte de anul 1700“ — vis al tuturor generațiunilor pînă astăzi — „va trebui să rămînă, pînă la deplina ei realizare, una din aspirațiile mari ale neamului românesc“.

Iar într-un studiu, publicat în 1934, (p. 273 sq), I. P. S. Sa, arată că în cadrele catolicismului cosmopolit, biserica unită — ca biserică națională — „este numai tolerată. Ea trăește din grația unui compromis oportunist pe care scaunul papal îl face cu împrejurările pe care nu le poate schimba“. Dar cei peste două sute de ani de unire, n-au reușit să infiltreze catolicismul în sufletul romînilor uniți. Catolicismul „e și astăzi o firmă externă, în dosul căreia trăește ortodoxia“. Din situația de biserică tolerată și din contradicția între firma catolică și fondul ortodox, nu există pentru biserica unită „decît o singură ieșire: să se întoarcă acasă“.

Din toate aceste argumente și din desfășurarea ideilor, reținem convingerea că desbinarea a fost impusă de sus, din interese streine de popor, pe cînd unitatea de credință a păstrat-o poporul și tot el va restabili și unitatea bisericăscă. Această unitate se va realiza de jos în sus, prin voința clerului și credincioșilor. Dacă desbinarea era menținută de sus, spre a învrăjbi poporul și a-l exploata, unitatea era vrerea poporului, care avea aceeași credință, aceleași tradiții și obiceiuri. Și într-adevăr, lupta de patru decenii a profesorului și ierarhului pentru unitatea bisericăscă a fost încununată cu succes, a devenit realitate, numai cînd poporul a fost liber să-și spună cuvîntul și credincioșii și clerul greco-catolic și-au putut împlini dorința de a se întoarce cu toți la sinul Bisericii-mame.

În cadrul libertăților populare, apelul I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae făcut pe Cîmpia Libertății la 15 mai 1948 către frații uniți de a se întoarce acasă, „căci noi vă așteptăm cu brațele deschise“, a avut ca urmare ruperea pecetilor și revenirea clerului și credincioșilor în casa credinței strămoșești. La chemarea de mamă a Bisericii ortodoxe, fiii ei despărțiți prin silnicie, au răspuns plini de bucurie și astfel unitatea bisericăscă de dinainte de 1700 s-a refăcut deplin.

Acum, la prăznuirea a 50 de ani de activitate în slujba Bisericii, I. P. S. Sa mulțumește lui Dumnezeu că l-a învrednicit să-și vadă visul cu ochii și să contribuie nu numai la împlinirea lui, ci și la consolidarea lui. Iar clerul și credincioșii, astăzi una în credință și Biserica strămoșilor noștri, cinstesc după cuviință pe Cel ce lupta cea bună a luptat, stegar nebiruit fiind al vrerii lui Hristos și al vrerii poporului, care a fost și este: ca toți să fie una.

Prof. N. MLADIN

*f. Nicolae
Mitropolitul Ardealului.*

ROLUL I. P. S. MITROPOLIT NICOLAE IN REALIZAREA ȘI CONSOLIDAREA REINTREGIRII BISERICESTI

Încă nici nu se cristalizase bine desmembrarea religioasă din anul 1700, înfăptuită cu sprijinul politic al Habsburgilor dela Viena, și o seamă de personalități bisericesti din Biserica ortodoxă română ardeleană, se preocupau cum s-ar putea stăvili această mare primejdie pentru unitatea de credință a poporului român din Transilvania.

Forța politică a Habsburgilor se manifesta tot mai puternic, pentru adincirea spărturii religioase între români; pe de altă parte propaganda Vaticanului se făcea tot mai cutezătoare, căutând astfel să sape prăpastia tot mai mare între cele două strane. Prin această propagandă ei sperau că vor putea atrage la actul de „unire” marea majoritate a clerului și a credincioșilor de la Biserica ort. din Ardeal. Însă planul lor de prozelitism le-a fost dejucat de acțiunea viguroasă dusă de clerul și credincioșii cari au rămas strinși uniți în jurul Bisericii lor strămoșești.

Condițiunile de existență din acel timp, nu erau de loc surizătoare pentru Biserica ortodoxă din Transilvania, necruțător lovită de spărtura din anul 1700. Apoi mereu hărțuită cînd de puterea politică a Habsburgilor, cînd din partea propagandei abile a Vaticanului, Biserica ortodoxă cu greu se putea reface ca să poată infrunta loviturile repetate, ce trebuia să le suporte după anul 1700.

Șirul acesta neîntrerupt de suferințe ale clerului și credincioșilor, i-a oțelit și mai mult în luptă, care n-a slăbit nici o clipă, încă dela 1700. Ei au continuat-o cu și mai multă convingere, că are să vină o zi, cînd cele două strane separate vor putea sărbători cu dragoste de frăți buni, contopirea lor în Biserica ortodoxă a moșilor și strămoșilor noștri.

Aceste suferințe au fost suportate cu multă resemnare, peste două veacuri, însă din sufletul lor nici cînd n-a dispărut nădejdea că frații lor rupti de la sinul Bisericii străbune de interese străine, cîndva vor fi iarăși una, în a mărturisi credința avută pînă la anul 1700.

Revoluția franceză din 1789, produsă mai mult din considerente de ordin economic și social, a trezit la viață mai pretensivă, nu numai poporul francez, ci a avut repercursiuni cu răsunet la toate popoarele din Europa. Efectele ei binefăcătoare s-au resimțit după o jumătate de veac și la poporul român din Ardeal.

Astfel, la 3/15 mai 1848 poporul român organizat de cărturarii mai de seamă din cele două strane, s-a adunat pe istorica Cîmpie a Libertății de la Blaj, cînd și-au manifestat revendicările în mod curajos, susținînd drepturi egale pentru toți românii din Ardeal, ca să fie puși pe picior de egalitate din punct de vedere național, politic, economic și cultural.

Dacă privim azi în urmă, vedem că hotăririle „Adunării Naționale” de la Blaj n-au fost produsul unei însuflețiri trecătoare, ci ele au avut rădăcini adînci în convingerile și aspirațiunile nestrămutate ale poporului român din Ardeal. Lupta pornită atunci nu s-a mai oprit nici o clipă, ci a continuat pînă la înfăptuirea

tuturor dorințelor poporului român. Lupta aceasta neostenită a schimbat multe lucruri în viața poporului român din Ardeal, încît astăzi ni se pare că n-au trecut de la acel început de luptă numai 100 de ani, ci multe sute.

Poporul român din Transilvania și-a cîștigat libertatea națională nu numai în cadrul unei împărății streine, ci într-un

stat propriu, în unire cu frații săi de pretutindeni. Cu poporul maghiar, astăzi avem raporturi limpezi de bună vecinătate și colaborare, cu respectul libertății reciproce.

Iobăgia s-a șters. Ultimul pas în direcția aceasta s-a făcut sub regimul democrat popular. Astăzi nimeni nu mai este rob pe pămîntul altuia.

Astăzi avem școli românești de toate gradele, pînă la Universitate, pentru crearea unei culturi proprii și pentru exploatarea bogățiilor pămîntului nostru. S-ar părea că întreg visul celor dela 1848 s-a înfăptuit și noi nu mai trăim în umbră și în chip, ci în realitatea colaborată întreagă printre noi.

Marea cotitură politică dela 23 august 1944 a transformat fundamental viața politică, economică, socială și culturală din patria noastră. Oamenii politici de azi sînt ieșiți din rîndurile clasei muncitoare, care știu să-și pună toată contribuția lor de muncă și pricepere fără ezitare, la edificiul vieții celei noi, ce se croiește cu pași gigantici pe întreg cuprinsul patriei noastre, Republica Populară Română.

Patria noastră, dela un capăt și pînă la celălalt, este un șantier. Ți se minunează ochii, văzînd cum răsar uzine, orașe, căi de comunicație, parcuri de odihnă și atîtea altele, care te pun în uimire, cu cît avînt și elan se construiesc din partea întregului popor doritor de a-și putea crea o viață mai bună, mai prosperă și mai fericită.

Datorită climatului politic creat după 23 august 1944, Biserica ortodoxă română cu Intii ei stătători, a pășit alături de forțele progresului și ale păcii, adică alături de poporul muncitor din patria

noastră. Ea, ca și în trecut, n-a dezertat o clipă de lîngă popor stînd de veghe și la bucurii și la necazuri. Pe bună dreptate se poate numi Biserica poporului.

Biserica noastră ortodoxă, în raporturile ei de bună colaborare cu celelalte culte din patrie, prin Ierarhii ei, a dat dovadă de multă înțelepciune, căutînd să-și mențină doctrina neștirbită așa cum a moștenit-o dela sfinții Apostoli și Sinoadele Ecumenice. Însă pe linia de apărare a păcii, a știut să se înfrățească cu toate cultele recunoscute, pentru a duce lupta în mod unitar, apărînd cel mai de preț bun „Pacea”.

La 15 mai 1948, împlinindu-se 100 de ani dela marea „Adunare Națională” de pe Cîmpia Libertății dela Blaj, regimul nostru democrat-popular cu o seamă de cărturari din toate provinciile patriei noastre, au ținut să cinstească prăsnuirea acestui eveniment prin participare, luînd parte și mulțime de popor din toate părțile Ardealului. Dela această măreață comemorare, nu putea să lipsească, urmașul vechilor Mitropoliți ai Bălgradului, care aveau sub oblăduirea lor înainte de 1700, toată nația românească din Ardeal. Nu putea să lipsească acela care o viață întreagă a meditat, s-a rugat și a luptat din convingere fermă, cu condeiful și cuvîntul, ca frații gr. catolici să revină acasă, la sinul Bisericii.

Prezența la comemorarea celor 100 de ani, la 15 mai 1948, — a Înalt Preasfințitului Mitropolit Nicolae, își avea semnificația ei deosebită. Cu acest fericit prilej — Înaltul Ierarh a adresat mulțimilor adunate pe această istorică Cîmpie și tuturor clericilor și credincioșilor gr. catolici din Ardeal, un apel plin de dragoste părintească chemîndu-i pe frați să vină acasă.

Citez: „Și totuși, iubiți frați, mai este o parte din visul înaintașilor noștri, neîn-făptuit încă. Mai lipsește unirii noastre naționale ceva ca să fie deplină. Mai avem de realizat unitatea noastră bisericască, în Biserica strămoșilor noștri dinainte de 1700, în Biserica și în credința de totdeauna a neamului nostru, în credința neștirbită a lui Hristos Domnul și a Bisericii vechi. Habsburgii au rupt nația noastră din Ardeal în două, ca să ne slăbească și să ne poată mai ușor stăpîni. Azi ei nu mai au putere asupra noastră, deci nu ne mai pot împiedeca de a ne readuce iarăși toți la un loc. Ca urmaș

al vechilor Mitropoliți ai Bălgradului, care aveau sub oblăduirea lor toată nația românească din Ardeal, îndrept acum ca și altă dată, către voi cei pe care interese streine v-au amăgit despărțindu-vă de maica Voastră cea bună, de Biserica ortodoxă, o chemare caldă de Părinte: să vă întoarceți acasă.

Aceea va fi ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într-însa. Aceea va fi ziua celei mai mari biruințe a Bisericii noastre. Va fi

nim: Niciodată). Dar Filique s-a mărturisit în vre-o biserică unită? Eu știu că nici în Catedrala mitropolitană din Blaj nu se rostea simbolul credinței cu acest adaus, de frica poporului. Nici credința în purgator n-a putut fi introdusă în sufletul poporului nostru. A rămas papisul, sau supunerea față de scaunul papal. Dar în conștiința religioasă a poporului nostru, nici după 250 de ani n-a putut să se închege un sentiment de legătură sufletească cu papa dela Roma.

cînd s-au împlinit 250 de ani dela actul „unirii”, întreagă Ierarhia Bisericii ortodoxe, cu obștea ei credincioasă din Ardeal, au trăit bucuria refacerii „unității ei spirituale”. Desfășurarea acestei sărbători s-a petrecut în monumentala Catedrală din Alba-Iulia, Catedrala „Reîntregirii Bisericii ortodoxe ardelene”. Și Biserica din patria mamă, a participat cu Inalt Prea Sfințitul Patriarh Justinian și o bună parte din cler, pentru a-i da un nimb și mai mare acestei sărbători de închegare sufletească a poporului din Ardeal.

Ca o consecință imediată, după mărețea sărbătoare din 21 oct. dela Alba-Iulia, Inalt Preasfințitul Mitropolit Nicolae a purces la o serie de măsuri în vederea consolidării actului religios, cu toată virsta patriarhală.

Inalt Prea Sfinția Sa, neobosit și înținerit s-a arătat în toate drumurile făcute în Arhiepiscopie, vizitînd toate Centrele mai importante și luînd contact direct cu preoțimea revenită. Scopul acestor vizite a fost de a putea sta de vorbă cu preoțimea și de a-i lămuri mai cu seamă în problema dogmatică a celor 4 puncte de diferențiere, pe care le-au mărturisit pînă la revenire. Apoi s-a procedat fără întîrziere la arondarea tuturor parohiilor din Ardeal, ca în felul acesta mai ușor să se poată face sudura sufletească între vechii și noii credincioși, reveniți la Biserica ortodoxă. Cursurile de îndrumare misionară, ținute la centrul Mitropoliei, precum și conferințele de orientare protopopești, toate au contribuit real la consolidarea mărețului act epocal dela 1 oct. 1948. O sfință datorie ne incumbă la toți ostenitorii, ca după aproape 7 ani dela realizarea actului de „reîntregire bisericească”, să lucrăm cu aceeași râvnă și dragoste, la consolidarea lui definitivă în alvia ortodoxiei românești.

Implinindu-se în anul acesta, 50 de ani de activitate publică a Inalt Preasfințitului Mitropolit Nicolae, Biserica noastră ortodoxă ardeleană, nu-i poate aduce un prinos de recunoștință mai fidel și mai cald, decît arătîndu-i prodigioasa activitate, în ogorul Sfintei noastre Biserici pentru care și-a pus sufletul și și-a închinat toată puterea de muncă, spre a o ridica pe culmi tot mai înalte,

ziua în care ne vom îmbrățișa și ne vom zice cu toții: Fraților! Veniți, căci noi vă așteptăm cu brațele deschise. În extaz de fericire va sălta sufletul neamului întreg strîns din nou, în jurul altarului Bisericii strămoșești, ne vor binecuvînta strămoșii pentru împlinirea unui vis al lor și ne vor mulțumi urmașii pentru moștenirea neștirbită ce le vom lăsa în păstrare.

Rupeți pecetile cu care v-au încătușat străinii, veniți acasă și faceți deplină unitatea și solidaritatea sufletească a Neamului”. Așa a glăsuît glasul Păstorului bun, care-și chiamă turma, ruptă acum două veacuri și jumătate din staulul ortodoxiei românești, să vină acasă.

Și într-adevăr, după apelul plin de duioșie adresat de Inaltul Ierarh, clerului gr. catolic și credincioșilor, la 15 mai pe Cimpia Libertății din Blaj — nu mai trecu mult timp pînă cînd la 1 octombrie 1948, în sala Gheorghe Barițiu din Cetatea Clujului, clerul gr. catolic din Ardeal, întrunit în adunare solemnă a răspuns cu entuziasm la acest apel, hotărînd să rupă pecetile de pe actul „unirii” dela 1700. La 3 octombrie 1948 Biserica ortodoxă română conform acestei hotărîri istorice dela Cluj — ne-a deschis larg porțile, ca să-i primească pe aceia care sint ai ei.

Cuvîntarea impresionantă și plină de căldură a Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae, ținută la 3 oct. în sala de ședințe a Sfîntului Sinod, cînd a fost primită delegația preoților gr. catolici veniți la Sfînta Patriarhie cu hotărîrea dela Cluj — merită să fie remarcată pentru frumusețea ei dogmatică.

Citez: „Nici măcar cele patru puncte n-au reușit să se introducă în acest suflet. Oare ați săvîrșit P. C. Voastre vreodată sf. cuminecătură cu ostie? (răspuns una-

Poporul român nu se simte fiu al papei, nu-l simte pe papa aproape de sine și de viața sa.

Vă primim cu dragostea cea mai duioasă a sufletelor noastre. Să fiți asigurați de toată caldă noastră iubire trătească și să vă simțiți în sinul Bisericii ortodoxe ca la voi acasă. Căci ea e tot așa de mult și a voastră ca și a noastră. Să ne unim puterile ca să facem împreună educația religioasă a poporului nostru.

Domnul să binecuvînteze neamul nostru înfrățit pentru totdeauna în credința lui cea una și nedespărțită și să ne ajute să răsbatem prin toate greutățile vremurilor în veacuri nesfîrșite, înălțînd poporul nostru la o viață tot mai bună, tot mai fericită”.

După un scurt popas între aceste date istorice, la 21 octombrie 1948 —

Cumpănă de veac

Inalt Preasfințitul Mitropolit
NICOLAE
al Ardealului
la 50 de ani de slujire bisericască
(1905—1955)

Oprind a clipei alergare,
Intoarcem geana spre trecut:
Plămadă de nădejde tare,
Ardealu-ntreg pe culmi te-a vrut
Cu mic, cu mare.

Stîlp de neclintit — așa ai fost.
Dintru tot bunul început
Ai pus în toate, cu tact, cu rost,
Tărie de neîntrecut,
Dreptar și scut.

Peste trecutu-ți larg cît zarea,
Privirea astăzi o rotim:
Măreț e gîndul și zidirea
Ce-n vlagă lui le deslușim
Și preamărim!

.....
Cinstite „mag“, albit de vremi,
Azi, ca și ieri, de sîrg ne chemi,
Sub cortul sfîntului lăcaș
Cerescului Oaspe, sălaş
In suflet să-i gătim.

GRIGORIE MARCU

din punct de vedere spiritual, cultural și economic.

Imi era imposibil să pot termina acest articol, fără să nu pomenesc și de luminoasa cuvîntare ținută la 21 oct. 1948, în catedrala din Alba-Iulia. Citez: „Fericit sunt eu, urmașul acelor vechi Mitropoliți, că mi-a fost dat ca în vremea Arhipăstoririi mele să se reîntregească Biserica cea una a tuturor romînilor din Ardeal. Suntem iarăși în Ardeal un singur popor romîn cu o singură Biserică strămoșească. Bunul Dumnezeu ne-a ajutat să înodăm firul vechei noastre istorii religioase unitare. Dumnezeu ne-a redat unitatea bisericască, pentru ca prin ea să întărim unitatea noastră morală în toate și să facem aici o țară mîndră și fericită, un colț de raiu pămîntesc“.

Din urmărirea manifestărilor de pînă aici putem conchide fără putință de desmîntire, că rolul principal în acțiunea de refacere a „unității sufletești“ în Ardeal, l-a avut Inalt Preasfințitul Mitropolit Nicolae, care în decursul celor 50 de ani de activitate, ca profesor de Teologie și Mitropolit, n-a precupețit nici o clipă, din care să nu se vadă dorința-i fermă de a-și vedea frații greco-catolici întorși acasă, sub oblăduirea Bisericii strămoșești.

Realizarea mult așteptatului vis s-a și împlinit, chiar în zilele Inalt Preasfințitului Mitropolit Nicolae, la 1, 3 și 21 octomvrie 1948, avînd fericitul prilej de a prezida acest act epocal religios, astfel împlinindu-se dorința fierbinte de a fi o turmă și un păstor, fiind aceasta și dorința Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Un domn și o credință.

Pentru toate cite ni s-au dat, preamărit să fie Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos.

TRAIAN BELAȘCU
vicar arhiepiscopesc

UNIFICATORUL Bisericilor Romînești din Ardeal

Trei octombrie 1948. Delegația celor 38 de protopopi și preoți ai Bisericii greco-catolice din Ardeal, alături de elita preoțimii ortodoxe romîne din Capitală și din alte părți ale țării, așteaptă cu înfrigurare, în sala festivă a Patriarhiei din București să apară Patriarhul împreună cu ierarhii Bisericii ortodoxe romîne, pentru a întări unirea Bisericii greco-catolice din Ardeal cu Biserica ortodoxă, primind declarația de revenire la Biserica strămoșească a clerului gr.-cat.

Intre ierarhii cari înconjurau pe I. P. S. Patriarh Justinian am remarcat figura măreață și profetică a mitropolitului Ardealului Dr. Nicolae Bălan. Membrii delegației, cînd am dat citire Motiunii votate în Congresul dela Cluj ținut la 1 octombrie 1948, în care se hotărește pentru totdeauna ruperea de papalitate și unirea pe vecie cu Biserica ortodoxă, cu Biserica Mamă, am rămas adînc impresionati de lacrimile de bucurie și de trăire ce curgeau din ochii albaștri ca albastrul cerului și se prelingeau pe barba de argint a marelui mitropolit al Ardealului, Unificatorul Bisericii romînești. A fost ziua cînd lupta dusă de marele mitropolit Nicolae era încununată de succes.

Au trecut aproape șapte ani de la mărețul act din 3 octombrie 1948 ajungînd ca marele păstor să îplinească o jumătate de veac în slujba Sf. Biserici. În acești 7 ani, ca protopop al Făgărașului, am avut fericitul prilej să cunosc poate mai bine ca oricare dintre frații preoți reveniți pe mitropolitul Nicolae. Dela început am fost atras în mod irezistibil de bunătatea sufletească și de marea sinceritate a adevăratului nostru părinte. În decursul multelor audiențe ce mi le-a acordat Inalt Prea Sfințitul în cei 7 ani, am discutat multe probleme în legătură cu unirea Bisericii romînești, în cari discuții Marele ierarh și-a deschis sufletul și inima față de un fost preot unit.

Dragostea ce a cuprins sufletul și inima mea față de mitropolitul Nicolae și față de Biserica ortodoxă trebuie că a cuprins sufletul și inima fiecărui preot revenit. Pentru ce? Pentru că această dragoste noi preoții reveniți n-am găsit-o în Biserica catolică în care dirija nepotismul și răsbunarea. Mitropolitul Nicolae în foarte multe cazuri a arătat nețărmurită dragoste preoților reveniți, spunîndu-mi: „Lasă-i să se simtă ca la sinul mamei, care e Biserica ortodoxă“. Și această dragoste a I. P. Sfințitului îi este răsplătită astăzi tot cu dragoste. Cum arătăm noi preoții reveniți această dragoste Mitropolitului Nicolae? Prin recunoștință și sinceritate. La dragoste adevărată răspundem cu adevărată dragoste. I. P. Sfințitul Mitropolit este înconjurat din partea preoților reveniți cu multă sinceritate. Sinceritatea e criteriul după care judecă Mitropolitul Nicolae pe acești preoți. Și noi iubiți frați, preoții reveniți, trebuie să ținem seamă de aceasta, dacă vrem cu adevărat să ne încadrăm deplin în sinul preoțimii ortodoxe. În atîtea rînduri și-a exprimat I. P. Sfințitul dorința de a ne vedea uniți atît în slujbele dumnezeiești cît și în port și înfățișare. Dacă ne-am rupt, iubiți frați, de Papa să rupem și cu înfățișarea lui purtîndu-ne după canoanele Bisericii ortodoxe ai cărei preoți sîntem. Să ne identificăm în asemănare cu adevărații preoți ortodocși. Să căutăm ca în felul acesta să dăm I. P. Sfințitului toată mulțumirea binemeritată.

În numele preoțimii din protopiatul Făgărașului, unde unirea celor două Biserici romînești s-a făcut întru totul, doresc I. P. Sfințitului Mitropolit Nicolae sănătate și mulți ani întru preamărirea Bisericii noastre ortodoxe din Ardeal.

AUREL BRUMBOIU
protopop-stavrofor

Praznic la Institutul Teologic Universitar din Sibiu

Miercuri, 29 iunie a. c., a avut loc festivitatea închiderii cursurilor la Institutul Teologic, împreună cu omagiul adus de Institutul I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae la împlinirea a 50 ani de activitate în slujba Bisericii.

În cadrul Sf. Liturghii, pontificată de P. S. Valerian al Oradiei, a predicat Păr. Prof. Gr. T. Marcu, împletind pilda și activitatea sfinților apostoli cu îndemnuri pentru viitorii apostoli. Festivitatea, desfășurată în Aula Institutului Teologic în prezența I. P. S. Mitropolit Vasile al Banatului, P. P. S. S. Lor Nicolae al Clujului și Valerian al Oradiei, a P. C. Păr. consilieri, profesori, credincioși și studenți, a cuprins mai multe coruri, executate de studenții teologi sub conducerea Pr. Prof. Gh. Șoima: — Pe pământ pace — Cumpănă de veac — imn închinat I. P. S. Mitropolit Nicolae — „Sfint . . . Sfint”, „Mama” — Imnul F. M. T. D. etc. Au rostit cuvântări: P. C. Rector S. Vlad, absol. Gh. Oprîș și I. P. S. Mitropolit Vasile.

P. C. Rector S. Vlad, după ce arată roadele muncii din anul școlar 1954—55 și aduce mulțumiri I. P. S. Patriarh Justinian, Dlu ministru al Cultelor acad. prof. P. Constantinescu-Iași, și ierarhilor din Ardeal și Banat (dintre cari I. P. S. Vasile și P. S. Nicolae au fost profesori la Institut) pentru sprijinul moral și material acordat Institutului, face o expunere a relațiilor dintre I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae și Institutul Teologic. Activitatea I. P. S. la acest Institut a început cu 50 ani în urmă, când a transformat catedra de Dogmatică, Morală și Apologetică, în amvon — și a pregătit o nouă generație de preoți, aprinși în flăcările unui apostolat luminat și rodnic. În cincisprezece ani ca profesor și treizeci și cinci de ani ca Mitropolit și conducător al Institutului, I. P. S. Sa a reușit să ridice acest Institut la o vrednicie, care face din el mândria Bisericii noastre din Ardeal și Banat. Nu numai că l-a înzestrat cu mijloace excepționale de studiu și formare duhovnicească, dar în toată lucrarea Institutului a turnat duh din duhul Său apostolic. În felul acesta Institutul Teologic din Sibiu, sub îndrumarea înaltului Ierarh, a pregătit serii de preoți evlavioși și luminați și a fost centrul de orientare a preoțimii noastre în problemele bisericesti.

Prezentînd pe larg realizările I. P. S. în legătură cu Institutul Teologic, P. C. Rector S. Vlad aduce omagiile profesorilor și studenților și asigurarea că vor continua cu și mai multă râvnă să muncească pentru ca Institutul nostru să progreseze mereu și să slujească Bisericii și Patriei.

Absolventul Gh. Oprîș aduce mulțumirile studenților și omagile lor I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae. Ei au reținut din îndrumările înaltului Ierarh mai ales accentuarea caracterului de apostolat al preoției. Convinși de adevărul Ortodoxiei și de măreția misiunii preoțești, tinerii absolvenți vor merge în parohii și vor lucra în duhul lui Hristos spre mîntuirea credincioșilor și întărirea Patriei.

I. P. S. Mitropolit Vasile al Banatului — luînd cuvîntul — a spus între altele următoarele:

Incerc o puternică emoție, pentru că așa cum se împlinesc pentru I. P. S. 50 ani în slujba acestui Institut și a Bisericii se împlinesc și pentru mine mai puțini, dar destui ani, și sînt mîndru că pot spune că mi-am început activitatea la această școală în locul și după ce a activat la ea Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan. N-am știut că o să avem azi prilejul să-i putem arăta cît de multă admirație îi păstrăm și cît de mult am dori să-i cinstim vrednicia înălțîndu-ne alături de el, prin aceea că-i urmăm exemplul.

Regretăm că nu poate fi în mijlocul nostru, ca să trăiască emoțiile ce ni le-a trezit în suflet felul în care se prezintă școala aceasta, cu profesorii și studenții ei. Fericită generație de studenți teologi, a căror încheere de sfîrșit de an școlar s-a

învrednicit să ofere cadrul pentru cinstirea unei munci de 50 ani. Această fericire însă, așa cum încîntă, și obligă. Obligă pe ceice rămîn și mai virtos pe ceice pleacă, de a pune în valoare capitalul cu care au fost înzestrați la această școală.

Mă simt obligat ca în numele I. P. S. și al meu, și al tuturor ierarhilor din Ardeal și Banat să exprim mulțumirile noastre tuturor acelora care au contribuit cu suflet pentru bunul mers al acestui Institut. Mă gîndesc la I. P. S. Patriarh Justinian, care privește cu aceeași grijă și la această școală, ca și la cea din București. Mă gîndesc la Guvernul Țării, în deosebi la d. Ministru al Cultelor, acad. prof. P. Constantinescu-Iași, care n-a precupețit ajutorul moral și material. Mulțumesc Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Sibiului, pentru purtarea de grijă ce o arată față de acest Institut. Mulțumesc cu iubire părintească, iubișilor noștri profesori pentru dăruirea aceia cu care zi de zi au bătut la porțile sufletului ale studenților, dăruire la care au învățat și pe studenți ca să n-o precupească în slujba Bisericii.

Dumnezeu să ne ajute ca să putem ridica tot mai mult nivelul acestei școli, ca ea să fie fala Bisericii, pentru înălțarea vieții duhovnicești a credincioșilor și pentru o tot mai bună garanție a mîntuirii lor prin sfința noastră Biserică.

Urmează împărțirea premiilor.

In capelă

I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a primit în capela Institutului pe profesori și studenți. Luînd cuvîntul, P. C. Păr. Rector S. Vlad arată că sărbătoarea încheerii unui nou an de muncă, este mărită prin sărbătorirea împlinirii a 50 ani de muncă a I. P. S. în slujba Bisericii. Institutul Teologic, cu profesorii și studenții lui, țin să vă aducă un omagiu de recunoștință pentru tot ceia ce ați făcut pentru Biserica noastră. E o activitate atît de vastă încît cu greu am putea să-i evidențiem toate aspectele.

Relevă apoi că inima I. P. S. Sale se simte în fiecare colț al acestui Institut, în capelă, ca și în bibliotecă, pretutindeni se vede grija ierarhului pentru școala Bisericii. Ați făcut tot ce se putea face pentru ca să dați acestui Institut toate posibilitățile ca el să-și îplinească sarcina pe care o are: un corp profesoral, prin care v-ați multiplicat, o bibliotecă bogată, o capelă minunată și condițiuni de studiu și formare duhovnicească deosebite.

Azi ne simțim coplesiiți de un sentiment deosebit cînd venim să vă prezentăm simțămîntele noastre cele mai curate drept omagiu. Cu această ocazie ne exprimăm voința de a vă urma pilda și de a continua să lucrăm în duhul pe care l-ați imprimat acestui Institut. Vă dorim mulți ani, ca să vă puteți bucura văzînd roadele ostenețelor puse în slujba Bisericii.

Corul studenților cîntă: Mulți ani.

Absolventul Dan Pavel citește versurile: „Cumpănă de veac” — închinată I. P. S. Mitropolit Nicolae din prilejul împlinirii a 50 ani de activitate. Aceleași versuri le cîntă corul.

P. S. Nicolae al Clujului trece în revistă toate bucuriile praznicului de azi, care este o cunună de elogi pe fruntea celor 50 ani de slujire a Domnului și a Bisericii Sale. În special acum s-a elogiât activitatea I. P. S. Voastre mai ales în

legătură cu școala noastră dragă. La această sărbătorire n-au fost numai studenții de azi, ci îi vedeam adunați pe toți preoții, care sînt azi cu bărbile albe ca și noi, și îi vedeam studenți tineri și entuziaști, ca cîntarea de laudă să fie și ea și mai plină de avînt și bucuria I. P. S. Voastre mai deplină. Îi vedeam și pe studenții de azi în viitor, cu bărbii înălbite de muncă și vreme. În felul acesta legăm trecutul și prezentul cu viitorul și bucuria acestei continuități și a mulțimii celor de ieri, de azi și de mîine, să ne umple sufletele.

Fiți încredințat I. P. S. că și din praznicul de azi finerii noștri au învățat mult. Ați propovăduit și azi, așa cum ați propovăduit întodeauna. Dumnezeu să vă răsplătească munca și să vă țină încă mulți ani, pentru ca toți ceice am crescut sub aripa povățuitoare a I. P. S. Voastre să ne putem bucura și să preamărim pe Dumnezeu pentru toate.

Răspunzînd tuturor, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, spune între altele următoarele:

Aș putea la acest praznic să las să vorbească cei 50 ani. Aș vrea ca acești ani să vorbească cu glas răspicat despre cele bune ce cu ajutorul cel de sus am putut să le săvîrșesc, dar și despre acelea ce mi-au rămas ca datorie an de an ca să nu le uit.

Institutul Teologic s-a distins într-un larg cîmp de activitate. Am lucrat pentru înălțarea acestei școli. Din munca mea smerită am lăsat o generație mai fină să ducă activitatea mai departe. Așa se împletesc generațiile, cu moșteniri și cu perspective din ce în ce mai luminoase. N-am avut să scoatem la iveală o doctrină nouă, ci ceia ce am învățat dela Domnul nostru Iisus Hristos. Preoția e apostolat, apostolatul Evangheliei, apostolatul Duhului Sfînt. Ea e cea mai înaltă misiune. Trebuie să ne smerim înaintea ei și să lucrăm cu acea seninătate și bucurie duhovnicească, ce isvorește din darul Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos. Noi știm ai cui sîntem și cui să ne închinăm. Mîntuitorul e putere spirituală: El e veșnic cu noi. Și-L rugăm să ne înmulțească puterile și să nu ne mîndrim cu ceia ce realizăm prin ajutorul Lui. Numai El e în stare să ne dea puterea necesară misiunii noastre.

Mă plec cu smerenie înaintea lui Dumnezeu, care singur cunoaște cele dinlăuntru ale omului și îi mulțumesc pentru darul cu care mi-a binecuvîntat strădaniile. Îl rog să coboare harul Său peste ceice vor fi păstorii de mîine ai credincioșilor pe căile Evangheliei și Bisericii.

Mulțumește apoi I. P. S. Mitropolit Vasile — fost profesor la acest Institut P. P. S. S. Nicolae al Clujului și Valerian al Oradiei, pentru dragostea ce au avut venind să ne cinstească praznicul. Mulțumește profesorilor, studenților, preoților, credincioșilor pentru că i-au dat ascultare. Nu pot mulțumi îndeajuns Părintelui ceresc pentru succesele ce mi-a hărăzit. N-am așteptat răsplătă pămîntească. Domnul este mîngăierea și puterea și mulțumirea mea. Domnul să vă binecuvînteze pe toți cu al său har și a sa iubire de oameni.

Corul cîntă: Pre stăpînul . . .

Astfel a decurs festivitatea încheierii anului școlar 1954—55 care a fost împletită cu omagiul adus de Institutul I. P. S. Mitropolit Nicolae, pentru toate strădaniile și realizările I. P. S. Sale, datorită cărora acest Institut este la înălțimea misiunii sale. Întru mulți ani I. P. S. Stăpîne!

N. M.